

Hem>Hitta rätt person>Hitta en sakkunnig

Hitta en sakkunnig

Information om hur man hittar en sakkunnig i EU-länderna.

En sakkunnig är en person (eller myndighet) som domstolen eller parterna har utsett för att tillhandahålla fackkunskap i ett visst ämne under domstolsförfaranden. Även om en sakkunnig har utsetts av parterna svarar denne inför domstolen.

Vanligtvis fastställs sakkunnigas skyldigheter och ansvar i nationell lagstiftning. De flesta länder ställer vissa krav (utbildning, fortbildning och/eller certifiering) för medverkan som sakkunnig i domstolsförfaranden. För närvarande finns det ingen överenskommelse mellan medlemsstaterna om vilka krav som ska ställas på sakkunniga i rättsliga förfaranden, och de nationella begreppsapparaterna på området skiljer sig avsevärt från varandra.

Det finns en rad olika typer av sakkunniga:

Ett expertvittne (eller sakkunnigt vittne) har till uppgift att tolka fakta och/eller avge ett utlåtande på grundval av sin sakkunskap i tekniska frågor eller sin erfarenhet för att klargöra parternas argument.

En tekniskt sakkunnig har till uppgift att yttra sig i tekniska eller vetenskapliga frågor.

En rättsligt sakkunnig kan rådfrågas om regler, praxis och rättigheter som gäller enligt utländsk rätt.

Andra sakkunniga.

De nationella faktabladet om sakkunniga och sakkunskap innehåller information om befintliga nationella förteckningar och register över sakkunniga, om krav som ställs på sakkunniga, om sakkunnigas arvodering och ansvarsskyldighet samt om förfarandena för anlitande av sakkunniga.

Dessa landspecifika faktablad har sammanställts av [European Expert and Expertise Institute \(EEEI\)](#) inom ramen för projektet Hitta en sakkunnig, som finansieras genom Europeiska kommissionens program Rättsliga frågor.

Senaste uppdatering: 17/11/2021

Den här sidan sköts av Europeiska kommissionen. Informationen på denna sida avspeglar inte nödvändigtvis Europeiska kommissionens officiella ståndpunkt. Kommissionen påtar sig inte något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. Vänligen läs den rättsliga informationen för upplysningar om upphovsrätten till EU-sidor.

Hitta en sakkunnig - Belgien

I. Förteckningar och register över sakkunniga

Endast personer som, genom beslut av justitieministern eller den tjänsteman som justitieministern har utsett och på rekommendation av ackrediteringskommittén, är införda i det nationella registret över domstolssakkunniga och auktoriserade översättare och tolkar får inneha titeln domstolssakkunnig samt ta emot och utföra uppdrag som domstolssakkunniga eller inneha titeln auktoriserad översättare eller tolk samt utföra lagstadgade översättnings- eller tolkuppgifter.

Fysiska personer ska uppfylla följande villkor för att föras in i registret:

Vara medborgare i en EU-medlemsstat eller lagligen bosatta där.

Inte ha dömts för brott som ledde till böter, arbete eller fängelse genom en lagakraftvunnen dom, även om den är villkorlig, med undantag för fällande domar för brott mot vägtrafikbestämmelser och fällande domar som enligt justitieministern uppenbart inte utgör ett hinder för att utarbeta sakkunnigutlåtanden på det område den sakkunnige har registrerat sig för eller för översättnings- eller tolkningsarbete av auktoriserade översättare och tolkar på de språk de har registrerat sig för. Detta gäller på motsvarande sätt för personer som har dömts till ett liknande straff utomlands genom en lagakraftvunnen dom.

Vara minst 21 år gamla om de är auktoriserade översättare eller tolkar.

Styrka att de har nödvändiga yrkeskunskaper och juridiska kunskaper.

Skriftligen försäkra att de står till de rättsliga myndigheternas förfogande.

Styrka yrkeskompetens och juridiska kunskaper.

Åta sig att fortbilda sig inom sitt kompetensområde.

Åta sig att respektera de etiska regler som fastställts av kungen och som åtminstone omfattar principerna om oberoende och opartiskhet.

Ha svurit en ed.

Den federala justitiemyndigheten förvaltar registret och uppdaterar det kontinuerligt.

En registrering i det nationella registret är giltig i sex år, vilket kan förlängas för samma period varje gång. Tills ackrediteringskommittén har inrättats är registerposterna endast preliminära. Ackrediteringskommittén inledde sitt arbete i början av juni 2019. Alla nästan 4 000 sakkunniga/översättare/tolkare måste granskas fram till den 30 november 2022.

En övergångsplan har upprättats enligt vilken sakkunniga som arbetar för de rättsliga myndigheterna måste följa dess bestämmelser senast sex år efter det att lagen av den 10 april 2014 trädde i kraft. Detta har därför skjutits upp till den 1 december 2022.

En ny lag av den 20 december 2020 trädde i kraft den 24 december 2020, vilket gjorde det möjligt för alla sakkunniga att registreras i den provisoriska databasen. Deras provisoriska registrering gäller endast till den 30 november 2022.

För närvarande har endast domare tillgång till registret. I framtiden bör det vara tillgängligt för alla på den federala justitiemyndighetens webbplats.

För att föras in i registret måste sakkunniga styrka att de har den yrkeskompetens och de juridiska kunskaper som krävs (artikel 555/8, 4, processlagen).

Styrkande handlingar:

När det gäller yrkeskompetens:

För domstolssakkunniga, ett examensbevis inom det kompetensområde sökanden vill registrera sig för och ett bevis på fem års relevant erfarenhet under de åtta år som föregick ansökan om registrering, eller i avsaknad av examensbevis, ett bevis på 15 års relevant erfarenhet under de 20 år som föregick ansökan om registrering.

För auktoriserade översättare och tolkar, ett examensbevis eller bevis på minst två års relevant erfarenhet under de åtta år som föregick ansökan om registrering eller andra bevis på kunskaper i det eller de språk för vilka de har ansökt om registrering. Domstolssakkunniga och auktoriserade översättare och tolkar som har sin hemvist i ett annat EU-land kan styrka sin yrkeskompetens genom att visa att de är registrerade i ett liknande register i sitt eget land. I kungliga genomförandebestämmelser som ska antas av det federala parlamentet fastställs skyldigheterna avseende fortbildning.

När det gäller juridiska kunskaper: Ett intyg som utfärdats efter en fullgjord utbildning som uppfyller villkoren i [de kungliga genomförandebestämmelserna av den 30 mars 2018](#).

II. Sakkunnigas arvode

I tvistemål fastställs domstolssakkunnigas arvode av parterna. Domstolen har dock sista ordet och kan besluta att sänka föreslagna domstolssakkunnigas arvode.

I brottmål fastställs domstolssakkunnigas arvode i kungliga genomförandebestämmelser.

Parterna kan inte få rättshjälp för att betala sakkunnigas arvode.

III. Sakkunnigas ansvarsskyldighet

Sakkunniga är ansvarsskyldiga enligt de allmänna reglerna (civil-/avtalsrätt). Sakkunnigas ansvarsskyldighet begränsas inte av lag.

IV. Ytterligare information om sakkunnigförfaranden

 De viktigaste rättsliga bestämmelserna för rättslig expertis i Belgien är **artiklarna 962–991j i den belgiska processlagen:** (tillgänglig på nederländska, franska och tyska).

I det belgiska rättssystemet skiljer man inte mellan olika typer av sakkunniga, utan det finns endast domstolssakkunniga. Den görs endast en skillnad mellan domstolssakkunniga, å ena sidan, och översättare/tolkar, å den andra.

Titeln är skyddad.

1. Förordnande av sakkunniga

Enligt den belgiska processlagen kan endast domare och undersökningsdomare och/eller den allmänna åklagaren förordna domstolssakkunniga.

Parterna får dock begära ett utlåtande från en egen sakkunnig. En sådan sakkunnig kallas "teknisk rådgivare". Deras ingripande regleras inte i lag.

I artikel 962 i den belgiska processlagen föreskrivs följande: *"För att lösa en tvist som hänskjutits till dem, eller om det föreligger en objektiv och överhängande fara för tvist, får domaren anmana sakkunniga att dra slutsatser eller avge ett utlåtande av teknisk karaktär. Domaren får utse de sakkunniga som parterna är överens om. Domaren får endast avvika från parternas val genom ett motiverat beslut."*

a) Domstolssakkunnig

En sakkunnig förordnas på samma sätt i civilrättsliga och straffrättsliga domstolsförfaranden. Artiklarna 555/6–555/16 i processlagen är tillämpliga i både civilrättsliga och straffrättsliga förfaranden (artikel 2 i processlagen).

Utom i de fall som anges i artikel 555/15 i processlagen (i brådskande fall eller då ingen sakkunnig med erforderlig sakkunskap och specialisering finns tillgänglig) är domstolarna skyldiga att förordna en sakkunnig som är registrerad i det nationella registret över domstolssakkunniga.

Tvistemålsdomstolarna har rätt att förordna en sakkunnig ur registret som de anser lämplig för det aktuella uppdraget. De får också förordna sakkunniga som parterna valt och får inte avvika från detta val utan att det finns ett motiverat skäl till detta.

Sakkunniga har en rättslig skyldighet att kontrollera att de inte befinner sig i en intressekonflikt.

b) Partssakkunniga

Varje part får begära ett utlåtande från en egen sakkunnig i civilrättsliga förfaranden. En sådan sakkunnig kallas "teknisk rådgivare". När parterna utnämner en "teknisk rådgivare" behöver de inte följa några särskilda regler eller förfaranden.

2. Förfarande

Domstolen kan själv avgöra om ett sakkunnigutlåtande är nödvändigt för tvisten eller för att fastställa sanningen.

Den sakkunniges uppgift är att avge ett utlåtande till domstolen inom ramen för ett särskilt domstolsuppdrag.

Domstolen är aldrig bunden av sakkunnigutlåtandet.

I civilrättsliga förfaranden övervakar domstolen hur arbetet med sakkunnigutlåtandet framskrider och ser till att tidsfristerna respekteras och att sakkunnigutlåtandet beaktas.

Sakkunniga måste följa uppdragsbeskrivningen.

Parterna kan bestrida utlåtandet genom egna utsagor och ett andra sakkunnigutlåtande.

Sakkunniga får ha kontakt med parterna under förfarandet, men för att respektera den kontradikatoriska principen måste all kommunikation ske i närvaro av alla parter.

a) Sakkunnigutlåtandet

Resultaten av den sakkunniges bedömning läggs fram i ett utlåtande.

I utlåtandet behandlas den sakkunniges förberedelser, arbete och slutsatser. Det innehåller också alla dokument som utlåtandet bygger på.

Det slutliga utlåtandet inges till den domstol som förordnade den sakkunnige.

I tvistemål får domstolen, om det fortfarande finns frågetecken, besluta att samma sakkunnig ska avge ett kompletterande sakkunnigutlåtande eller att en annan sakkunnig ska avge ett utlåtande.

b) Förhör i domstolen

Domstolen får höra sakkunniga vid förhandlingen. På begäran av den sakkunnige eller parterna får domaren också höra parternas tekniska rådgivare.

Senaste uppdatering: 27/04/2023

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Hitte en sakkunnig - Tjeckien

I. Förteckningar och register över sakkunniga

Det finns en officiell förteckning över sakkunniga i Tjeckien.

I enlighet med § 15 i lag nr 254/2019 om sakkunniga samt om byråer och institut med sakkunskap (*lagen om sakkunniga*), genomförd genom justitieministeriets genomförandedekret nr 503/2020 av den 26 november 2020, är förteckningen över sakkunniga offentligt tillgänglig.

Förteckningen kan konsulteras **här**. Byråer och institut som är kvalificerade att utföra sakkunnigarbete finns också upptagna i förteckningen.

Justitieministeriet ansvarar för att hålla förteckningen över sakkunniga uppdaterad.

Enligt § 5.1 i lagen om sakkunniga, genomförd genom dekret nr 503/2020, måste sakkunniga för att tas upp i förteckningen uppfylla kriterierna nedan. En sakkunnig

måste ha sitt säte, sin varaktiga bostadsadress, sin kontaktadress eller sin registrerade bosättning som utländsk medborgare i Tjeckien,

måste ha den utbildningsnivå som krävs (universitetsutbildning där så är möjligt, och i annat fall den högsta utbildningsnivå som kan uppnås),

måste ha minst fem års aktiv yrkeserfarenhet inom det berörda området och den berörda sektorn,

måste ha ytterligare specialiserad utbildning eller ett intyg om yrkeskunnande (för de områden och sektorer som förtecknas i bilaga 2 till genomförandedekret nr 505/2020),

måste ha full processbehörighet (kunna delta fullt ut i rättsliga förfaranden),
måste vara ostraffad (dvs. det får inte finnas någon slutlig fällande dom mot personen för ett uppsåtsbrott eller oaktshetsbrott som begåtts i samband med dennes verksamhet som sakkunnig eller affärsverksamhet, såvida det inte kan anses att personen inte har fällts),
måste inneha den materiella och tekniska utrustning som behövs,
måste ha klarat ett antagningsprov anordnat av justitieministeriet,
får inte vara i konkurs,
får inte under de gångna fem åren ha fått sitt tillstånd att verka som sakkunnig indraget på grund av upprepat åsidosättande av sina åligganden som sakkunnig och
får inte under de tre gångna åren ha dömts att betala böter motsvarande 100 000 tjeckiska kronor eller mer för en överträdelse som finns upptagen i förteckningen i lagen om sakkunniga.
För att få utföra tjänster som byrå eller institut med sakkunskap måste enheten i fråga uppfylla de särskilda villkor som fastställs i § 6 och 7 i lagen om sakkunniga.

Sakkunniga måste avlägga en ed för att bli registrerade. Edens lydelse: "Jag lovar att i mitt sakkunnigarbete följa lagen, vara opartisk och oberoende, till fullo utnyttja min kunskap, vinnlägga mig om att vidareutbilda mig och iaktta tystnadsplikt i förhållande till de omständigheter jag får kännedom om i samband med sakkunnigarbetet."

Sakkunniga som vill tas upp i förteckningen måste lämna in en ansökan till justitieministeriet.

Däremot behöver de inte skriva under någon uppförandekod eller etik kod.

Sakkunniga kan strykas ur förteckningen på någon av följande grunder:

Den sakkunnige avlider alternativt byrå eller institutet läggs ned.

Den sakkunnige meddelar att han eller hon har slutat arbeta som sakkunnig.

Ett beslut om att dra tillbaka den sakkunniges tillstånd att utöva sakkunnigarbete träder i kraft.

Den tidpunkt då rätten att utöva sakkunnigarbete upphör efter det att ministeriet dragit tillbaka tillståndet regleras i § 14.1 i lagen om sakkunniga. Denna bestämmelse är tillämplig när en sakkunnig inte längre uppfyller villkoren för förordnande, inte har lämnat in bevis på obligatorisk ansvarsförsäkring, är långvarigt oförmögen att utföra sitt arbete av medicinska, yrkesmässiga eller andra allvarliga skäl, på annat sätt är inaktiv (färre än tre sakkunnigutlåtanden under de senaste fem åren) eller gör sig skyldig till ett allvarligt eller upprepat åsidosättande av sina åligganden enligt lagen om sakkunniga.

Förteckningen över sakkunniga uppdateras regelbundet av justitieministeriet.

Du kan hitta en sakkunnig med hjälp av [sökverktyget](#). Detta sökverktyg omfattar alla sakkunniga samt alla byråer och institut med sakkunskap.

De sakkunniga kategoriseras i förteckningen efter område, sektor och, i tillämpliga fall, specialisering. Det finns för närvarande 52 huvudområden som anges i lagen om sakkunniga. I bilaga 1 till genomförandebudet nr 505/2020 återfinns en förteckning över sakkunnigsektorer inom dessa områden.

De sakkunniga måste föra in uppgifter om sitt sakkunnigarbete elektroniskt i ett register över sakkunnigutlåtanden. Registret kan konsulteras på distans och underhålls av justitieministeriet.

II. Sakkunnigas kvalifikationer

Endast den som uppfyller minimikraven på utbildningsnivå och aktiv yrkeserfarenhet inom det område och den sektor där han eller hon är specialiserad får utses till sakkunnig. Medlemskap i en yrkesorganisation för sakkunniga krävs inte för att få utföra sakkunnigarbete.

Det krävs dock bevis på yrkeskunskaper som utfärdats av en lagenligt bildad yrkesorganisation med obligatoriskt medlemskap för att få utföra sakkunnigarbete inom vissa områden och sektorer, såsom byggsektorn (enligt bilaga 2 till genomförandebudet nr 505/2020).

Sakkunniga är skyldiga att förnya och utöka sina kunskaper. Justitieministeriet bidrar till att ge de sakkunniga utbildning och vidare yrkesmässigt stöd.

III. Sakkunnigas arvode

En sakkunnigs arvode regleras antingen av ett avtal med en kund som begär ett sakkunnigutlåtande eller av bestämmelserna i lagen om sakkunniga och i genomförandebudet nr 504/2020 om sakkunnigarvoden.

Det finns begränsningar för sakkunnigas arvode. Arvodering enligt avtal är inte tillåtet om sakkunnigutlåtandet begärs av en offentlig myndighet (t.ex. en domstol eller en administrativ myndighet).

Utöver arvode har den sakkunnige rätt till ersättning för utgifter och för tid som går förlorad, inbegripet restid i samband med sakkunnigarbete på annan plats än där den sakkunnige har sitt säte.

Sakkunniga som förordnas av domstol kan få förskottsbetalning.

Sakkunnigarvoden betalas enligt följande:

Civilrättsligt förfarande

Sakkunnigarvoden ingår i kostnaderna för förfarandet. Varje part står för de kostnader som parten själv och partens företrädare ådrar sig. Domstolen beviljar den part som vinner ett mål ersättning för de kostnader den ådragit sig vid utövningen eller försvaret av sin rättighet mot den part som förlorar målet. Om en part endast delvis vinner ett mål fördelar domstolen ersättningen för kostnaderna rättvist eller förklarar att ingen av parterna har rätt till ersättning. På grundval av resultatet av förfarandet har staten rätt till ersättning från parterna för sina kostnader för förfarandet, såvida det inte finns en förväntan om att parterna kommer att undantas från domstolsavgifter.

Straffrättsligt förfarande

Kostnaderna för straffrättsliga förfaranden, inbegripet verkställighetsförfaranden, bärs av staten. Vid slutlig fällande dom mot den tilltalade ska han eller hon betala ett engångsbelopp till staten som ersättning för sådana kostnader, även i mål där ett sakkunnigutlåtande har begärts under förfarandet. Staten står helt och hållet för de kostnader som överskrider denna klumpsumma. Med vissa undantag står staten inte för kostnaderna för sakkunnigutlåtanden som inte har begärts av staten.

IV. Sakkunnigas ansvarsskyldighet

Sakkunniga är enligt lagen om sakkunniga ansvariga för lagöverträdelser som begås av dem (§ 39) eller för risken att mened eller falskt sakkunnigutlåtande, vilka utgör brott enligt straffrätten, begås om den sakkunnige lämnar ett falskt, grovt missvisande eller ofullständigt utlåtande (§ 346 i lag nr 40/2009, strafflagen).

Lagen om sakkunniga föreskriver också ett särskilt privaträttsligt ansvar för sakkunniga. Sakkunniga är skyldiga att ersätta alla eventuella skador som de orsakar i samband med sina sakkunniguppdrag. Sakkunniga befrias dock från ansvar om de kan visa att de inte kunde ha förhindrat skadan ens med alla de ansträngningar som rimligen kan krävas av dem.

Sakkunnigas ansvarsskyldighet har inget lagstadgat tak.

Sakkunnigas obligatoriska försäkring bidrar till att täcka deras ersättningsansvar för skador som de orsakar i utövandet av sina sakkunniguppdrag.

V. Ytterligare information om sakkunnigförfaranden

Den lagstiftning som är tillämplig på sakkunnigarbete i Tjeckien är i huvudsak lag nr 254/2019 om sakkunniga samt om byråer och institut med sakkunskap, lag nr 99/1963, civilprocesslagen, lag nr 141/1961 om straffrättsliga förfaranden (*straffprocesslagen*) och lag nr 500/2004, förvaltningsprocesslagen.

De allmänna reglerna om offentliga myndigheters förordnande av sakkunniga i civilrättsliga, straffrättsliga och förvaltningsrättsliga domstolsförfaranden är likartade.

Beteckningarna "sakkunnig", "byrå med sakkunskap" och "institut med sakkunskap" får endast användas av behöriga personer.

I Tjeckiens rättssystem skiljer man inte mellan sakkunniga som förordnats av domstol, tekniska sakkunniga, rättsliga sakkunniga eller andra sakkunniga.

Förteckningen över sakkunniga omfattar totalt cirka 6 000 sakkunniga.

1. Förordnande av sakkunniga

Sakkunniga kan förordnas av en domstol, en annan offentlig myndighet eller av parterna i ett förfarande.

I civilrättsliga och förvaltningsrättsliga domstolsförfaranden kan en sakkunnig inte förordnas innan förfarandet inleds.

Avseende straffrättsliga förfaranden föreskrivs följande i § 105.1 i straffprocesslagen: Om det krävs en sakkunnig för att klargöra sakförhållandena i det straffrättsliga förfarandet begär den myndighet som deltar i förfarandet ett sakkunnigutlåtande. Om detta inte räcker på grund av den bedömda frågans komplexitet förordnar den myndighet som deltar i det straffrättsliga förfarandet en sakkunnig. I ett förundersökningsförfarande förordnas den sakkunnige av den myndighet i det straffrättsliga förfarandet som anser att ett sakkunnigutlåtande krävs för beslutet (t.ex. en polis eller en allmän åklagare). I annat fall förordnas den sakkunnige av den allmänna åklagaren om ärendet har återförvisats för ytterligare utredning eller av rättens ordförande i domstolsförfaranden. Den åtalade, och i domstolsförfaranden den allmänna åklagaren, underrättas om att en sakkunnig har förordnats. Andra personer underrättas om att en sakkunnig förordnats i den mån det anses nödvändigt för att dessa personer ska kunna vidta någon viss åtgärd eller för att man ska kunna möjliggöra något inom ramen för sakkunnigförfarandet, såsom att bereda den sakkunnige tillgång till en viss plats.

1.a) Förordnande av domstol

Domstolen får vid behov i specifika ärenden förordna sakkunniga för att göra bedömningar av sakförhållanden som kräver specialistkunskaper. Det finns också fall inom civil- och straffrätten där det är obligatoriskt enligt lag att förordna en sakkunnig (i vissa fall följer detta också av rättspraxis). Sakkunniga får förordnas för förberedande förhandlingar eller förundersökningar.

I § 105.1 i lag nr 141/1961 om straffrättsliga förfaranden (straffprocesslagen) föreskrivs följande: "Om det krävs en sakkunnig för att klargöra sakförhållandena i det straffrättsliga förfarandet begär den myndighet som deltar i förfarandet ett sakkunnigutlåtande. Om detta inte räcker på grund av den bedömda frågans komplexitet förordnar den myndighet som deltar i det straffrättsliga förfarandet en sakkunnig."

En sakkunnig förordnas på i princip samma sätt i civilrättsliga, straffrättsliga och förvaltningsrättsliga domstolsförfaranden.

Sakkunniga är enligt lag skyldiga att anmäla eventuell intressekonflikt.

När en domstol förordnar en sakkunnig måste denne väljas från förteckningen över sakkunniga. Om inte omständigheterna utesluter detta ska sakkunniga med säte eller kontaktadress i den regionala domstolens domkrets där domstolen har sitt säte eller en lokal avdelning förordnas. Om det inte finns någon sakkunnig som uppfyller det kriteriet upptagen i förteckningen, eller om det inte finns någon registrerad sakkunnig som kan avge ett utlåtande, får domstolen undantagsvis förordna en person som inte finns upptagen i förteckningen över sakkunniga – en "av domstol ad hoc-förordnad sakkunnig" (§ 26 i lagen om sakkunniga) – för att avge sakkunnigutlåtandet.

1.b Av parterna anlitade sakkunniga

Parterna i förfarandet kan anlita en sakkunnig när som helst. Sakkunnigutlåtanden av partssakkunniga (som är registrerade i den nationella förteckningen över sakkunniga) har samma vikt som utlåtanden av en domstolsförordnad sakkunnig. Ett sådant utlåtande måste dock innehålla en klausul där den sakkunnige förklarar sig vara medveten om konsekvenserna av att medvetet avge ett falskt sakkunnigutlåtande (§ 127a i civilprocesslagen, § 110a i straffprocesslagen).

Parterna måste inte följa något särskilt förfarande när de anlitat en sakkunnig. Det måste dock uppges i sakkunnigutlåtandet huruvida den sakkunnige arvoderas enligt ett avtal, och arvodet får inte vara avhängigt resultatet av den sakkunniges arbete.

En och samma sakkunnig får inte anlitas av båda parterna i ett domstolsförfarande.

Domstolen kan inte besluta att båda parterna gemensamt ska anlita en och samma sakkunnig (t.ex. i småmålsförfaranden eller påskyndande förfaranden) i stället för att båda har sin egen sakkunnig.

Parterna i en tvist måste ge den sakkunnige detaljerade instruktioner och frågor.

2. Förfarande

2.a Civilprocess

Om domstolen hyser tvivel om huruvida ett sakkunnigutlåtande är korrekt, eller om utlåtandet är oklart eller ofullständigt, ska den sakkunnige uppmanas att förtydliga eller lämna ytterligare information. Om så inte sker låter domstolen en annan sakkunnig granska sakkunnigutlåtandet. Sakkunniga korsförhöras normalt under rättegången.

En domare är aldrig bunden av ett sakkunnigutlåtande. Sakkunnigutlåtandet har samma vikt som övriga bevis. Domaren ska utvärdera det på ett objektivt sätt och mot bakgrund av övriga bevis. Domstolen utgår inte från att ett utlåtande från en sakkunnig som den har förordnat är riktigt. Ett utlåtande från en partssakkunnig har samma vikt som ett utlåtande från en sakkunnig som förordnats av domstolen.

Parterna får bestrida ett sakkunnigutlåtande genom att framföra invändningar.

Det finns inget förfarande för att låta sakkunniga träffa varandra före rättegången eller korsförhöras före rättegången för att avgränsa sakfrågorna och för att domstolen ska förstå meningsskiljaktigheterna. Sakkunniga får vara i kontakt med parterna under förfarandet, men får inte avge utlåtanden om det råder tvivel om deras opartiskhet.

Så snart en sakkunnig inser att det finns omständigheter som gör att han eller hon inte kan delta ska detta anmälas till den part som begärt utlåtandet.

Parterna i förfarandet har samma skyldighet. Beslutet om huruvida en sakkunnig får delta i förfarandet fattas av den myndighet som förordnat den sakkunnige.

Parterna i förfarandet är skyldiga att samarbeta med sakkunniga. I vissa fall ombeds parterna att delta i utredningar eller förhör som genomförs av sakkunniga.

I synnerhet gäller att sakkunniga inte är skyldiga att sammanträda med parterna för att inhämta deras synpunkter.

1. Sakkunnigutlåtande

Ett sakkunnigutlåtande måste vara fullständigt, sanningsenligt och möjligt att granska. De formella krav som ett sakkunnigutlåtande ska uppfylla fastställs i § 27 och 28 i lagen om sakkunniga och i genomförandedekret nr 503/2020.

Följande måste finnas med i ett sakkunnigutlåtande:

Titelsida.

Uppdragsbeskrivning.

Källförteckning.

Resultat.

Yttrande.

Motivering (som är tillräckligt detaljerad för att möjliggöra granskning).

Slutsats.

Bilagor.

Sakkunnigklausul.

Den sakkunniges stämpel.

Underskrift (kvalificerad elektronisk underskrift för utlåtanden i elektronisk form).

De sakkunniga är inte skyldiga att tillhandahålla ett preliminärt utlåtande.

De behöver inte heller i sina utlåtanden behandla parternas argument, utöver vad som omfattas av uppdragsbeskrivningen.

De sakkunniga är skyldiga att utföra sakkunnigarbetet personligen och endast inom det område, den sektor och, i förekommande fall, den specialisering där de är behöriga, med vederbörlig omsorg, på ett oberoende och opartiskt sätt samt inom den överenskomna eller fastställda tidsfristen. Sakkunniga får, med samtycke från den person om begärt utlåtandet, anlita en konsult för utredning av delfrågor.

Sakkunniga måste iaktta tystnadsplikt i samband med utförandet av sitt arbete.

Sakkunniga får vägra att avge ett utlåtande endast på de grunder som anges i lagen (§ 19 i lagen om sakkunniga).

Sakkunniga avger skriftliga utlåtanden. Lagen medger att utlåtandet avges muntligt eller i elektronisk form om den part som begärt utlåtandet samtycker till detta.

Sakkunniga kan ombes att bekräfta, komplettera eller förklara sitt utlåtande inför domstolen.

2. Domstolsförhandling

Sakkunniga måste närvara vid förberedande förhandling om de kallas av domstolen.

De måste också infinna sig vid den muntliga förhandlingen för att besvara frågor från domstolen och parterna när de uppmanas att göra detta.

Sakkunniga korsförhörs normalt under rättegången.

Den information som presenteras här samlades in inom ramen för projektet "Hitta en sakkunnig" och kommer från de kontaktpersoner från olika länder som valts ut av European Expertise & Experts Institute (EEEI).

Senaste uppdatering: 08/09/2023

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Hitta en sakkunnig - Danmark

I. Förteckningar och register över sakkunniga

I Danmark finns flera olika typer av sakkunniga och utnämningen av dessa, utnämningsförfarandet och huruvida det finns en offentlig förteckning/ett offentligt register över sakkunniga beror på vilken typ av sakkunnig det rör sig om.

Exempel på sakkunniga:

Sakkunnigbedömare

Sakkunnig i hyresnämnd

Barnsakkunniga

Sakkunnig värderingsman

Tekniskt sakkunniga i småmål

På vissa områden kan även organisationer bistå med sakkunskap.

I vissa fall kan domstolen hitta en sakkunnig i den interna databas som alla danska domstolar har tillgång till. Förfarandet för att utse sakkunniga kan variera men alla sakkunniga har det gemensamt att de måste ha ett oförvitligt rykte. Av öppenhetsskäl offentliggörs förteckningen/registret över sakkunniga dessutom ibland på de danska domstolarnas webbplats.

I andra fall kan domstolen utse en person som den anser lämplig och kompetent. Vissa offentliga organisationer har egna register över sakkunniga.

Domstolen kan välja någon av dessa när den fråga som behandlas faller inom deras kompetensområde, t.ex. kriminalteknik. Om en sådan förteckning saknas och ingen av parterna i målet har några invändningar utser domstolen en sakkunnig som förefaller lämplig. Endast personer med ett oförvitligt rykte kan utses.

II. Den sakkunniges kvalifikationer

Det finns inte några krav på vilka kvalifikationer en sakkunnig ska ha. Domstolen är inte bunden av ett sakkunnigutlåtande utan kan avvika från detta. Detta gäller även bevisningens bevisvärde. Om den danska domstolsstyrelsen prövar ansökningar från sakkunniga som skulle vilja arbeta som sakkunnig i småmål rådfrågar den danska domstolsstyrelsen relevant branschorganisation och begär ett utdrag ur straffregistret. Utöver detta finns det inga krav på att de sakkunniga ska ha en viss utbildning eller yrkesbakgrund.

III. Sakkunnigas arvode

Ersättningen beror på vilken typ av sakkunnig som anlitas.

Till **sakkunnigbedömare, sakkunnig i hyresnämnd och barnsakkunniga** betalas en fast ersättning som fastställs av den danska domstolsstyrelsen (artikel 93 i processlagen (*retsplejeloven*) och artikel 172 i sociallagen (*servicebogen*)).

I tvistemålsprocesser där en **sakkunnigbedömning** behövs, t.ex. i form av ett tekniskt utlåtande, finns det inga fasta taxor eller begränsningar för sakkunnigas arvoden. Förskottsbetalning är dock inte tillåten. Domstolen fastställer med vilket belopp den sakkunnige som domstolen har utsett ska ersättas för sitt utlåtande och sin närvaro inför domstolen samt för sina eventuella utlägg. Innan domstolen fattar sitt beslut ska parterna ges tillfälle att yttra sig. Domstolen ska samtidigt besluta hur betalningen av arvodet ska fördelas mellan parterna (artikel 208 i processlagen).

Den part som bett domstolen om ett sakkunnigutlåtande och partens juridiska ombud ska stå för kostnaderna för utlåtandet. Den andra parten och dennes juridiska ombud ska emellertid stå för den del av kostnaderna som rör svaren på dennes frågor. Den part som har bett att den sakkunnige ska kallas till förhandlingen ska bära kostnaderna för detta. Domstolen kan förordna att parterna ska ställa säkerhet för kostnaderna för ett sakkunnigutlåtande som de har beställt (artikel 208 i processlagen).

Liknande regler beträffande sakkunnigutlåtanden tillämpas även i brottmålsprocesser (artikel 210 i processlagen).

Tekniskt sakkunniga i **småmål** måste lämna ett kostnadsförslag och får inte besvara de tekniska frågorna innan ersättningen fastställts. Därefter ska parterna yttra sig om kostnadsförslaget. Notera att om parterna inte kan ställa säkerhet för kostnaderna kan domstolen besluta att målet ska fortsätta utan sakkunnigutlåtandet. Den danska domstolsstyrelsen fastställer vilka regler som gäller (artikel 404 i processlagen).

IV. Sakkunnigas ansvarsskyldighet

Det finns inte några särskild regler om sakkunnigas ansvarsskyldighet. Den sakkunnige måste iaktta de yrkesetiska regler som reglerar hans eller hennes fackområde, vara opartisk och har tystnadsplikt. Deras ansvarsskyldighet regleras således av allmänna skadestånds-/avtalsbestämmelser. Detta innebär att det inte finns något tak för deras skadeståndsskyldighet.

En sakkunnig som inte iakttar de yrkesetiska reglerna på det sätt som kan förväntas av honom eller henne kan bytas ut, få sin ersättning nedsatt eller till och med bli skadeståndsskyldig.

Om en sakkunnig begår brott i samband med utförandet av sitt arbete kan åtal väckas.

Sakkunniga behöver inte ha en yrkesansvarsförsäkring.

V. Ytterligare information om sakkunnigförfaranden

Regler om sakkunnigförfaranden finns i olika rättsakter och beror på typen av sakkunnig. De flesta reglerna finns dock i processlagen (den konsoliderade versionen av lagen av den 15 september 2021, nr 1835). När det gäller barnsakkunniga finns vissa av reglerna i sociallagen.

Vissa delar av processlagen har översatts till engelska.

1. Utnämning av sakkunniga

I tvistemål kan domstolen eller parterna utse sakkunniga. En part kan be domstolen anlita en sakkunnig för att redogöra för en eller flera frågor.

I brottmål avgör domstolen om en sakkunnig ska anlitas, när den tilltalade eller åklagarsidan har begärt detta. Både försvaret och åklagarsidan kan kalla sakkunnigvittnen.

Sakkunniga måste anmäla eventuellt jäv.

I småmål (mål utan ekonomiskt värde eller ett värde som understiger 50 000 danska kronor) kan domaren begära ett sakkunnigutlåtande. De sakkunniga som deltar i småmål utses av den danska domstolsstyrelsen.

a) Domstolssakkunnig

Domstolens ordförande/domstolen utser en sakkunnig bedömare i det enskilda målet om deras sakkunskap anses nödvändig. Domstolens ordförande väljer ut en sakkunnig från relevant förteckning/register/intern databas, men är i vissa fall inte bunden av dessa. Innan domstolens ordförande/domstolen beslutar att utse en sakkunnigbedömare ges parterna möjlighet att yttra sig om beslutet.

I mål där parterna har begärt en sakkunnigbedömning kan parterna utse en sakkunnig, men domstolen är inte bunden av deras beslut. Om parterna är överens om en sakkunnig utser domstolen vanligtvis honom eller henne (även om den inte är skyldig att göra detta). Om domstolen utser den sakkunnige bör domstolen underrätta parterna om vem den avser att utse och ge parterna möjlighet att yttra sig. Om det finns en förteckning/ett register över sakkunniga väljer domstolen vanligtvis en sakkunnig från förteckningen/registret. Den är dock inte alltid skyldig att göra detta.

b) Partssakkunnig

Om parterna vill utse en sakkunnig så att denne kan avge ett sakkunnigutlåtande måste de följa ett visst förfarande: När parterna begär en sakkunnig i ett tvistemål måste de inge en skriftlig begäran till domstolen. Begäran måste innehålla information om syftet med sakkunnigutlåtandet och föremålet för sakkunnigbedömningen.

Om domstolen beviljar begäran måste parterna lämna in sina frågor till domstolen. Efter att ha mottagit frågorna utser domstolen en eller flera sakkunniga. Som påpekats ovan kan parterna också utse en sakkunnig, men domstolen är inte bunden av detta.

2. Förfarande

a) Tvistemål

Förfarandet beror på vilken typ av sakkunnig som anlitas i målet. Ibland kallas en sakkunnig till en domstolsförhandling för att besvara frågor på ett visst område, t.ex. en barnsakkunnig i familjerättsliga frågor, en sakkunnigbedömning av tekniska frågor, och ibland behöver den sakkunniga endast utarbeta ett skriftligt utlåtande. I andra fall agerar den sakkunnige på samma sätt som en domare och deltar i överläggningarna.

Här följer två exempel:

Den sakkunnigbedömare som domstolens ordförande/domstolen har utsett i ett enskilt mål, där det anses finnas behov av deras sakkunskap, agerar på samma sätt som en domare (men med sakkunskap på ett särskilt fackområde) och deltar i domstolens överläggningar. I familjerättsliga mål bistår domstolen av barnsakkunniga.

I mål där det är relevant att göra en sakkunnigbedömning måste den sakkunnige besvara domstolens frågor i ett skriftligt utlåtande till domstolen. Den sakkunnige måste underrätta parterna om tid och plats för inspektionen. Om det finns brister i sakkunnigutlåtandet kan domstolen förordna att den sakkunnige ska utföra en ny inspektion eller komplettera den med ytterligare ett skriftligt utlåtande. Det finns färdiga mallar för sakkunnigutlåtanden. Domstolen övervakar inte den sakkunniges arbete. Efter att utlåtandet har lämnats in får parterna, med domstolens tillåtelse, ställa ytterligare frågor till den sakkunnige. Domstolen avgör därefter hurvida den sakkunniga ska besvara dessa frågor skriftligen i ett kompletterande utlåtande eller muntligen vid domstolsförhandlingen. Den sakkunnige kan även kallas att inställa sig vid en domstolsförhandling för att besvara frågor i anslutning till utlåtandet. Den sakkunniges skriftliga eller muntliga utlåtanden kan ifrågasättas av parterna under förhandlingen. Domaren är i alla händelser inte bunden att följa den sakkunniges utlåtanden.

b) Övriga

I brottmål är sakkunnigvittnen också ett alternativ. De kallas till och deltar vanligtvis i förhandlingen.

Den information som presenteras här samlades in inom ramen för projektet "Hitta en sakkunnig" och kommer från de kontakter i varje land som valts ut av [European Expertise & Experts Institute \(EEEI\)](#).

Senaste uppdatering: 09/05/2022

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Hitta en sakkunnig - Tyskland

I. Förteckningar och register över sakkunniga

Det finns omfattande register med sakkunniga. Det finns omkring 200–300 olika specialistområden.

Offentligt utnämnda sakkunniga som tjänstgör vid handelskammare och industrier återfinns [här](#).

Offentligt utnämnda sakkunniga som tjänstgör vid hantverkarskammare återfinns [här](#).

Offentligt utnämnda sakkunniga som tjänstgör vid jordbrukskammare återfinns på [jordbrukskammarnas regionala webbplatser](#).

Offentligt utnämnda sakkunniga som tjänstgör vid arkitektkammare återfinns på [webbplatserna för regionala arkitektkammare](#).

Information om offentligt utnämnda sakkunniga som tjänstgör vid ingenjörskammare och motsvarande register återfinns [här](#).

Sakkunniga som registrerats vid revisorskammaren återfinns [här](#).

En annan databas återfinns under <https://www.bvs-ev.de/sachverstaendigenverzeichnis/>, vilket är en federation för offentligt utsedda och edsvurna sakkunniga.

Medicinskt sakkunniga är inte skyldiga att låta sig utnåmnas offentligt och avlägga ed. Medicinskt sakkunniga återfinns på medicinska organisationers regionala webbplatser.

Enligt gällande praxis förordnar domstolarna sakkunniga från dessa förteckningar. Om kraven uppfylls kommer den sakkunnige att registreras automatiskt.

Statligt bemyndigade registreringskammare ansvarar för att hålla registren aktuella.

De huvudsakliga bestämmelserna angående juridisk sakkunskap i Tyskland är

[§§ 401 ff. i civilprocesslagen](#) (*Zivilprozessordnung*, ZPO)

§ 36 i handelslagen,

§ 91 i handelslagen,

förvaltningsprocesslagen,

straffprocesslagen,

[kamrarnas uppförandekod](#).

II. Den sakkunniges kvalifikationer

En person kan upptas i förteckningen över sakkunniga om han eller hon innehar en hög kvalifikationsnivå inom sitt sakkunskapsområde. För att kunna upptas måste sökanden ha lämplig yrkeserfarenhet. Sakkunskapen måste bestyrkas genom lämpliga handlingar som styrker den sakkunniges arbete (t.ex. meritförteckning, kopior på intyg för akademiska och yrkesmässiga kvalifikationer, arbetserfarenheter, referenspersoner, rapporter, fortbildning). En examination utförs även av industri- och handelskammare/hantverkskammare och, vad gäller arkitekter och ingenjörer, deras yrkeskammare. Utöver dessa kvalifikationer kan intyg på vidareutbildning och erfarenhet, oberoende och god vandel behöva uppvisas.

Offentligt utsedda och svurna experter registreras vanligtvis i fem år. Innan femårsperioden tar slut måste de styrka sin kompetens, goda vandel och fortbildning för att utnåmnas på nytt och därmed registreras för ytterligare fem år (dvs. verifiering och granskning av rapporter som måste inlämnas för en ny femårsregistreringsperiod). De ansvariga enheterna måste tillhandahålla utbildning. Om den sakkunnige inte följer reglerna eller inte håller sina färdigheter aktuella har kamrarna rätt att avregistrera honom eller henne.

III. Sakkunnigas arvode

I civilrättsliga, förvaltningsrättsliga och straffrättsliga ärenden beräknas arvoden baserat på [lagen om rättsliga arvoden och ersättning](#) (*Justizvergütungs- und -entschädigungsgesetzes*, JVEG).

Det går att ansöka om förskottsbetalning.

När en sakkunnig utför ett uppdrag utanför domstolen beror arvoden på det individuella avtalet om ersättning.

IV. Sakkunnigas ansvarsskyldighet

Sakkunniga är ansvariga för felaktiga sakkunnigutlåtanden oavsett om de har tillsatts av enskilda personer eller domstol. Om en sakkunnig som utför ett uppdrag åt en domstol avsiktligt eller genom grov oaktsamhet utarbetar ett felaktigt utlåtande och detta felaktiga utlåtande utgör grundvalen för ett domstolsbeslut kan den part som lider skada därav väcka talan om skadestånd (§ 839a i civillagen *Bürgerliches Gesetzbuch*, BGB).

När en sakkunnig utför uppdrag utanför domstolen gäller allmänna bestämmelser om (avtalsrättslig) ansvarsskyldighet.

V. Ytterligare information om sakkunnigförfaranden

1. Förordnande av sakkunniga

Sakkunniga förordnas av domstol. Parterna har dock rätt att föreslå den som ska förordnas.

a) Domstolssakkunnig

Domstolen använder vanligtvis en förteckning eller ett register över sakkunniga. Domstolen kan också välja att förordna någon annan sakkunnig som anses lämplig och kompetent. En domstolssakkunnig är en sakkunnig som förordnas och instrueras av domstolen. Dennes huvudsakliga uppgift är att bistå domstolen med sin sakkunskap.

b) Partssakkunnig

Om parterna kommer överens om att vissa personer ska anlitas som sakkunniga är domstolen bunden till att följa denna överenskommelse, men domstolen får begränsa de personer som utnåmnas till ett visst antal.

Om en part önskar anlita en sakkunnig för att bistå honom eller henne kommer den sakkunnige inte att betraktas som juridiskt sakkunnig utan som privat sakkunnig.

2. Förfarande

a) Tvistemål

Domstolen måste ange skäl till sina beslut och hänvisa till den sakkunniges slutsatser om domstolen följer sakkunnigutlåtandet. Domstolen är inte bunden till sakkunnigutlåtandet men sakkunnigutlåtandet är ofta avgörande för domslutet. Om syn genomförs på plats måste den sakkunnige kontakta alla parter. Om den sakkunnige behöver mer information från parterna måste detta vanligtvis ombesörjas av domstolen.

i. Sakkunnigutlåtande

Parterna får ifrågasätta den sakkunniges utlåtande skriftligen eller genom att anlita en privat sakkunnig och inlämna dennes utlåtande till domstolen och därmed framlägga ett avvikande sakkunnigutlåtande.

ii. Domstolsförhandling

För bevisupptagning kan fristående förhandlingar inledas före huvudförhandlingen (*selbständiges Beweisverfahren*). I det här sammanhanget kan den sakkunnige förordnas före huvudförhandlingen. Dessa förhandlingars omfattning begränsas till att bevara bevis till påföljande förhandlingar eller för att undvika rättstvister.

Domstolsförhandlingen hålls i enlighet med en uppförandekod och rättegångsregler. Den sakkunnige måste besvara frågorna på ett objektivt, begripligt och uttömmande sätt. Korsförhör förekommer inte i tysk processrätt, men det är inte endast domaren som får ställa frågor utan även parterna.

b) Annan

I brottsmål ska domstolen förordna sakkunnig från ett godkänt register över sakkunniga. En annan person får endast förordnas om särskilda omständigheter gör detta nödvändigt (§ 73.2 i straffprocesslagen -- *Strafprozessordnung*, StPO). Domstolen får vägleda den sakkunniges verksamhet. Andra regler återfinns i [straffprocesslagen – Strafprozessordnung](#), StPO.

Den information som presenteras här samlades in inom ramen för projektet "Hitta en sakkunnig" och kommer från de kontakter i varje land som valts ut av [European Expertise and Experts Institute \(EEEI\)](#).

Senaste uppdatering: 27/04/2023

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och

uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Hitta en sakkunnig - Estland

I. Förteckningar och register över sakkunniga

Enligt den estniska lagen om kriminaltekniska undersökningar är en sakkunnig en person som tillhandahåller rättslig sakkunskap eller sakkunskap på andra områden i mål där detta är tillåtet enligt lag. Vissa sakkunniga är anställda av statliga myndigheter ("kriminaltekniska experter") medan andra är registrerade i en expertmyndighets förteckning.

Det finns officiella förteckningar över sakkunniga i Estland. Alla har tillgång till dessa förteckningar. Förteckningarna kan laddas ned eller läsas [här](#) och [här](#).

Det estniska kriminaltekniska institutet (EFSI), ett statligt kriminaltekniskt laboratorium, ansvarar för att förteckningen är aktuell. En person som uppfyller kraven i § 6.1.1–6.1.3 och § 2.1 och 2.2 i lagen om kriminaltekniska undersökningar ska registreras i den andra förteckningen ovan.

II. Den sakkunniges kvalifikationer

Minimikraven för att få status som kriminalteknisk expert grundas på lagen om kriminaltekniska undersökningar. Den kriminaltekniska expertkompetensen förvärfvas genom utbildning.

Rättsläkarutbildningen sker genom ett fyraårigt rättsläkarprogram på universitetet i Tartu. Studenterna förvärfvar sina yrkeskunskaper på EFSI, som är knutet till universitetet i Tartu.

Det finns inte någon utbildningsanstalt i Estland för utbildning av kriminaltekniska experter på andra kriminaltekniska områden. Fortbildningen på EFSI sker under ledning av erfarna yrkesutövare. I de flesta fall pågår fortbildningen i två år. Kursplanen innehåller både allmänna och mer specifika ämnen och syftet är att den sakkunnige ska förvärva yrkeskompetens på sitt fackområde. Kursplanen utarbetas utifrån de särdrag som utmärker varje typ av fackkunskap.

Hänsyn tas även till praktikantens akademisk bakgrund och tidigare arbetslivserfarenhet.

Om en anställd uppfyller de krav på en kriminalteknisk expert som anges i lagen om kriminaltekniska undersökningar, har slutfört sin utbildning och förvärvat tillräcklig erfarenhet för att kunna tillhandahålla oberoende sakkunnigutlåtanden beviljas han eller hon status som kriminalteknisk expert. Man kan börja en anställning som kriminalteknisk expert efter att ha svurit den sakkunniged som föreskrivs i lagen om kriminaltekniska undersökningar.

III. Sakkunnigas arvode

I kapitel 5 i lagen om kriminaltekniska undersökningar beskrivs hur finansieringen av undersökningar går till. Undersökningar vid ett statligt kriminaltekniskt institut finansieras med medel ur statsbudgeten. Den exakta avgiften för undersökningar anges i § 26 i lagen om kriminaltekniska undersökningar.

Det finns inte någon särskild metod för att beräkna sakkunnigas ersättning. I de flesta fall måste de sakkunniga lämna en offert innan de utses. I

processlagen föreskrivs också att den sakkunnige ska ersättas för sina utlägg.

I undersökningskostnaderna ingår alla kostnader som uppstått under undersökningen, däribland kostnader som uppstått på grund av sakkunniga eller institutioner som fungerat som underleverantörer. Kostnader för sakkunniga i utomrättsliga förfaranden kan ingå i kostnaderna för förfarandet.

Sakkunniga kan få en del av ersättningen utbetald i förskott.

IV. Sakkunnigas ansvarsskyldighet

Sakkunniga måste underrätta alla parter i förfarandet om att en undersökning inletts. Att medvetet lämna ett falskt sakkunnigutlåtande är ett brott enligt § 321 i strafflagen.

Sakkunniga är skadeståndsskyldiga enligt de allmänna avtalsrättsliga och skadeståndsrättsliga bestämmelserna. Sakkunnigas ansvarsskyldighet omfattas även av särskilda straffrättsliga bestämmelser: Falsk anklagelse: 1) Att medvetet lämna falska anklagelser om att en annan person har begått ett brott straffas med böter eller fängelse i upp till ett år. 2) Om detta görs med hjälp av förfälskade bevis straffas det med böter eller fängelse i upp till fem år.

Sakkunniga är inte skyldiga att ha en yrkesansvarsförsäkring.

V. Ytterligare information om sakkunnigförfaranden

För bestämmelser om sakkunnigförfaranden i Estland se

[Riigi Teataja](#)

[Straffprocesslagen](#)

[Civilprocesslagen](#)

[Lagen om kriminaltekniska undersökningar](#)

Det är ingen skillnad mellan utnämningen av sakkunniga i tvistemål eller förvaltningsmål. I brottmål utses en kriminalteknisk expert på begäran av EFSI för att vid behov bistå åklagaren och domstolen.

Titeln sakkunnig är inte en skyddad yrkesbeteckning i Estland. Sakkunniga deltar i mer än 70 % av brottmålen, 30 % av tvistemålen och 10 % av förvaltningsmålen.

V.1 Utnämning av sakkunniga

Domstolar, och i vissa fall parterna själva, kan utse sakkunniga. Sakkunniga kan också utses under förberedande förfaranden och under förfarandet före rättegången. Det är inte nödvändigt att utse en sakkunnig som är registrerad i en av förteckningarna. I brottmål kan polisen (den brottsutredande myndigheten) eller en åklagare utse en sakkunnig under förfarandet före rättegången.

Om parterna inte utser en sakkunnig eller om de inte kan enas om vem som ska utses, eller om ett sakkunnigutlåtande har utarbetats före rättegången, kan domstolen utse en sakkunnig. I tvistemål måste parterna innan en sakkunnig utses betala en depositionsavgift för kostnaden för anlitandet av denne.

Parterna kan föreslå vem som bör utses till sakkunnig men domstolen är inte bunden av förslagen.

Det finns inga betydande skillnader mellan olika domstolars utnämning av en sakkunnig och mellan olika rättsområden.

Sakkunniga som utsetts av domstol är enligt lag skyldiga att anmäla eventuellt jäv.

V.2 Förfarande

Tvistemål

Det finns ett allmänt krav på att sakkunniga ska utföra sitt arbete noggrant, fullständigt och objektivt, och att de ska garantera att de utlåtanden de avger är vetenskapligt giltiga. Detta gäller alla typer av rättsprocesser.

Parterna kan ifrågasätta ett sakkunnigutlåtande genom en utsaga eller genom att lägga fram alternativa sakkunnigutlåtanden.

Domstolen är inte bunden av sakkunnigutlåtandet. Domstolen får följa sakkunnigutlåtandet även om en av parterna har ifrågasatt utlåtandet under rättegången.

Eftersom ett sakkunnigutlåtande endast är ett bevis bland andra gör domstolen en bedömning av sakkunnigutlåtandets bevisvärde i förhållande till annan bevisning.

Det finns inget förfarande där sakkunniga träffas före rättegången eller korsförhörs.

En sakkunnig får ha kontakt med parterna under förfarandet om den sakkunnige behöver mer information.

1. Sakkunnigutlåtande

I Estland kan sakkunnigutlåtanden lämnas både skriftligen och muntligen. Förutom i brottmålsprocesser behöver sakkunnigutlåtandet inte vara uppbyggt på ett viss sätt.

Den sakkunnige måste bemöta parternas argument i det slutliga utlåtandet. Om parterna begär ett nytt utlåtande på grund av problem i det ursprungliga utlåtandet kan domstolen förordna att den sakkunnige ska utarbeta ett nytt utlåtande. Om ett sakkunnigutlåtande uppvisar tvetydigheter, motsägelser eller brister som inte kan avhjälpas med hjälp av ytterligare frågor har domstolen rätt att förordna om en ny undersökning. Den nya undersökningen genomförs av samma sakkunnige eller av en annan sakkunnig.

2. Domstolsförhandling

Sakkunniga deltar inte i den förberedande förhandlingen men inbjuds till domstolsförhandlingar för att besvara domstolens eller parternas frågor. Sakkunniga brukar korsförhöras. Sakkunniga kan höras via telefonkonferens om parterna går med på detta före förhandlingen.

Den information som presenteras här samlades in inom ramen för projektet "Hitta en sakkunnig" och kommer från de kontakter i varje land som valts ut av [European Expertise & Experts Institute \(EEEI\)](#).

Senaste uppdatering: 10/09/2020

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Hitta en sakkunnig - Grekland

I. Förteckningar och register över sakkunniga

I Grekland förtecknas sakkunniga utifrån sitt fackområde. Registret över sakkunniga förs av förstainstansdomstolarna (*protodikeia*). Registren är offentliga men används endast av domare som vill utse en sakkunnig. Domstolen kan utse en eller flera sakkunniga, om den anser att det krävs särskild fackkunskap för att behandla vissa frågor. Dessutom är domstolen skyldig att utse sakkunniga om en part begär detta, förutsatt att domstolen också anser att det finns behov av särskild fackkunskap.

Sakkunniga måste ansöka om inskrivning i registret.

Efter en offentlig uppmaning att ansöka hos en tvistemålsdomstol (*politikó*) eller förvaltningsdomstol (*dioikitikó*) i första instans (via domstolens officiella webbplats) får alla berörda parter inge en skriftlig ansökan tillsammans med sina personuppgifter till förstainstansdomstolens kansli. I ansökan ska de försäkra att

de inte har dömts eller åtalats för brott (*kakoúrgima*) eller förseelser (*plimmélima*) som resulterat i att de har förlorat sina politiska rättigheter,

de inte har förlorat sin yrkeslegitimation,

de inte förlorat sin rätt att fritt förfoga över sin egendom på grund av insolvens eller placering under förvaltarship,

de inte är en domare, åklagare eller domstolstjänsteman.

En ny ansökningsomgång genomförs varje år. Efter avslutat ansökningsförfarande offentliggörs ett utkast till register över sakkunniga. Efter att under en period ha varit öppen för invändningar godkänns det slutliga registret av förstainstansdomstolen med flera domare (*polymelés protodikeio*).

I straffrättsliga förfaranden hanteras registret på åklagarens begäran av brottmålsdomarnas råd (*symvoulio plimmeiodikón*). Sakkunniga måste uppfylla följande krav:

De måste vara äldre än 21 år.

De måste ha rättskapacitet och får inte ha någon intellektuell funktionsnedsättning.

De får inte ha dömts för ett brott eller en förseelse som resulterat i att de förlorat sina politiska rättigheter eller avskedats från offentlig tjänst.

De får inte ha förlorat sin yrkeslegitimation.

De får inte ha bidragit till den situation som fackkunskapen behövs för.

De får inte vara behörig domare, åklagare, sekreterare eller domstolstjänstemän i det relevanta förfarandet.

De får inte ha dömts för samma brott som den åtalade.

De får inte vara make, syskon eller nära anhörig till den tilltalade.

Sakkunniga kan strykas ur registret om de själva önskar detta, om de inte längre uppfyller villkoren eller om den behöriga myndigheten beslutar detta.

II. Den sakkunniges kvalifikationer

Sakkunniga måste vara medlemmar av en yrkesorganisation för att erkännas som sakkunniga.

III. Sakkunnigas arvode

I straffrättsliga förfaranden betalar staten den sakkunniges arvode. I tvistemål måste käranden i förskott betala kostnaderna för sakkunniga som domstolen utsett. Efter avslutad rättegång ska kostnaderna bäras av den part som förlorade målet. Parterna kan på vissa villkor få rättshjälp för att betala den sakkunniges arvode.

IV. Sakkunnigas ansvarsskyldighet

Sakkunniga är skadeståndsskyldiga enligt de allmänna avtalsrättsliga och skadeståndsrättsliga bestämmelserna. Sakkunniga behöver inte ha en yrkesansvarsförsäkring.

V. Ytterligare information om sakkunnigförfaranden

De viktigaste lagbestämmelserna beträffande rättssakkunniga i Grekland är artiklarna 368–392 i den grekiska civilprocesslagen (*kódikas politikis dikonomias*), kungligt dekret nr 566/1968 och artikel 20.7 i lag nr 2882/2001 (exproprieringslagen, *kódikas anagkastikón apallotrióseon*). Artiklarna 159–168 i den grekiska förvaltningsprocesslagen (*kódikas dioikitikis dikonomias*) och artiklarna 183–203 i den grekiska straffprocesslagen (*kódikas poinikis dikonomias*) är också tillämpliga från fall till fall.

Domstolen har rätt att själv förordna om bevisupptagning, eftersom målet att få fram sanningen har företräde. Det enda som begränsar denna befogenhet är principen om ett kontradiktoriskt förfarande.

1. Utnämning av sakkunniga

Domstolar och de berörda parterna kan utse sakkunniga. Utnämningen av sakkunniga i förvaltningsmål påminner om utnämningen av sakkunniga i tvistemål. I brottmål kan den sakkunnige utses av åklagaren eller av brottmålsdomstolen under förundersökningsfasen. I så fall används ett annat register än i tvistemålsprocesser och den sakkunnige måste uppfylla hårdare krav än i tviste- och förvaltningsmål.

a) Domstolssakkunnig

Tvistemålsdomstolen har befogenhet att utse en sakkunnig på eget initiativ (*ex officio*) eller på en parts uttryckliga begäran om de relevanta omständigheterna annars inte kan fastställas. I så fall skjuts den muntliga förhandlingen upp till efter det att den sakkunnige har lämnat sitt utlåtande. Det står domstolen fritt att utse vem som helst som den anser lämplig till sakkunnig. Den sakkunniga är skyldig att anmäla eventuellt jäv till domstolen. Domstolssakkunniga har tillgång till handlingarna i målet.

b) Partssakkunnig

I Grekland finns det tre typer av sakkunniga som parterna kan utse: tekniska konsulter (artiklarna 391–392 i civilprocesslagen, artikel 167 i förvaltningsprocesslagen, artikel 204 ff. i straffprocesslagen), sakkunniga i utomrättsliga förfaranden och sakkunnigvittnen. En teknisk konsult utses av parten för att kontrollera de utsagor som görs av den sakkunnige som domstolen utsett. En sakkunnig i utomrättsliga förfaranden väljs ut av parten. Den sakkunniges utlåtande måste återopas och överlämnas av parterna, annars förkastas det som oacceptabelt. Om dessa villkor är uppfyllda undersöker och bedömer domstolen sakkunnigutlåtandet. Utlåtandet betraktas inte som bevisning. Det utgör snarare en rättslig grund för partens argument. Sakkunnigvittnen är vittnen med särskild vetenskaplig eller teknisk sakkunskap som förhörs av domstolen. Det är upp till domstolen att bestämma huruvida den ska grunda sitt resonemang i domen på sakkunnigutlåtandet. Domstolen kan grunda sin dom på sakkunnigutlåtandet även om vissa förfaranderegler har åsidosatts. Vid omfattande åsidosättande av förfarandereglerna anses emellertid sakkunnigutlåtandet aldrig ha existerat. I så fall får domstolen inte grunda sitt resonemang i domen på sakkunnigutlåtandet.

2. Förfarande (i tvistemål)

Domstolssakkunniga kan korsförhöras av parternas tekniska konsulter, om parterna har anlitat sådana konsulter. Den sakkunniges enda plikt är att överlämna sitt utlåtande. Partssakkunniga får ha kontakt med parterna under förfarandet. Domstolssakkunniga måste dock inhämta domstolens tillstånd.

a) Sakkunnigutlåtande

I ett grekisk sakkunnigförfarande behövs inget preliminärt sakkunnigutlåtande. Huvudutlåtandet kan lämnas skriftligen eller muntligen. Sakkunnigutlåtandet behöver inte vara uppbyggt på ett visst sätt.

Om domstolen anser att utlåtandet är ofullständigt eller om den sakkunnige har begått tjänstefel kan domstolen på eget initiativ (*ex officio*) eller på begäran av parterna förordna att ett nytt eller kompletterande utlåtande ska utarbetas. Domstolen kan även förordna att den sakkunnige ska betala domstolens kostnader på grund av den sakkunniges tjänstefel.

Sakkunnigutlåtandet kan ifrågasättas genom parternas utsagor och alternativa expertutlåtanden.

b) Domstolsförhandling

Domstolen ålägger endast i undantagsfall den sakkunnige att inställa sig till förhandlingarna.

Den information som presenteras här samlades in inom ramen för projektet "Hitta en sakkunnig" och kommer från de kontakter i varje land som valts ut av [European Expertise & Experts Institute \(EEEI\)](#).

Senaste uppdatering: 27/04/2023

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Hitta en sakkunnig - Frankrike

I. Förteckningar och register över sakkunniga

Varje appellationsdomstol och den franska högsta domstolen för tviste- och brottmål (kassationsdomstolen) för ett register över sakkunniga.

Domstolar och åklagare kan dock utse vem som helst som de anser lämplig och kompetent. I så fall måste de motivera sitt val.

Förteckningar över sakkunniga offentliggörs på domstolarnas webbplats och särskilt på [kassationsdomstolens](#) och appellationsdomstolarnas webbplats.

För att registreras i en domstols förteckning måste sakkunniga uppfylla följande krav:

De måste vara under 70 år. I princip måste den sakkunnige vara mellan 35 och 57–58 år för att registreras i en förteckning över sakkunniga.

De måste vara EU-medborgare.

De bör inte ha brutit mot reglerna om heder, redlighet och god moral.

De bör inte ha varit föremål för en disciplinär eller administrativ påföljd som resulterat i avskedande, strykning ur registret, återkallande, indraget godkännande eller indraget tillstånd.

De bör inte ha varit föremål för personlig konkurs eller någon annan påföljd som föreskrivs i handelslagen.

De måste under en minimiperiod ha bedrivit verksamhet som är kopplad till deras fackområde.

De bör inte ha bedrivit någon verksamhet som är oförenlig med det oberoende som nödvändigt för att utföra uppdraget som (rätts)sakkunnig.

De bör ha bedrivit sin huvudsakliga verksamhet inom domstolens domkrets.

Sakkunniga med översättning som specialitet som ansöker om registrering i en förstainstansdomstols förteckning måste utöva sitt yrke i domstolens lokalområde eller bo i detta område om de är pensionerade.

Den sakkunniges ansökan om registrering undersöks av den allmänna åklagaren och förstainstansdomstolens domare. Beslutet fattas av en grupp av appellationsdomstolens domare.

Sakkunniga måste svära en ed innan de registreras.

För att kunna registreras i kassationsdomstolens förteckning (den nationella förteckningen) måste man ha varit registrerad i en appellationsdomstols förteckning (en regional förteckning) i minst fem år.

Varje sakkunnig som registreras för första gången måste ansöka om omregistrering efter tre år. Därefter måste den sakkunnige lämna in en ny ansökan om registrering vart femte år. I beslutet att inte omregistrera en sakkunnig måste skälen till detta anges. Beslutet kan överklagas.

Sakkunniga kan strykas ur registret efter ett beslut om disciplinära åtgärder från appellationsdomstolens sida. Beslutet kan överklagas.

[Den franska sammanslutningen av sakkunniga](#) har publicerat en uppförandekod.

II. Den sakkunniges kvalifikationer

Sakkunniga måste som regel ha tillräckliga kvalifikationer inom sitt fackområde.

Sakkunniga måste ha yrkeserfarenhet och kunskap om förfarandereglerna, särskilt de regler som gäller för sakkunnigförfaranden.

De måste regelbundet fortbilda sig och detta kontrolleras av appellationsdomstolen vart femte år. Fortbildningen av sakkunniga omfattar

utbildning på deras fackområde som tillhandahålls av yrkesorganisationer,

utbildningstillfällen om hur sakkunnigförfaranden går till, under ledning av domare och sakkunnigorganisationer.

III. Sakkunnigas arvode

I brottmålsprocesser regleras den sakkunniges arvoden för vissa av de uppgifter som den sakkunnige utför. Inom vissa fackområden kan åklagaren eller undersökningsdomaren begära in anbud och välja det mest fördelaktiga budet. Justitieministeriet bär kostnaderna för sakkunniga.

I tvistemål beräknas arvudet i regel på grundval av antalet timmar som den sakkunnige har lagt ned på målet multiplicerat med en timtaxa, exklusive utlägg och mervärdesskatt.

Domstolen fattar sitt beslut om arvodesbeloppet efter ett kontradiktoriskt förfarande. Hänsyn tas till huruvida utlåtandet lämnades i tid, kvaliteten på sakkunnigutlåtandet och hur noggrant den sakkunnige utfört sitt uppdrag.

Käranden betalar i regel den sakkunniges arvode i förskott. Domstolen får emellertid förordna att båda parter ska betala en del av förskottsbetalningen av dessa kostnader.

I sitt slutliga beslut förpliktar domstolen den förlorande parten att betala den sakkunniges arvode.

Parterna kan få rättshjälp för att täcka kostnaderna för anlitandet av sakkunniga.

IV. Sakkunnigas ansvarsskyldighet

Den sakkunnige måste ha en yrkesansvarsförsäkring.

Försäkringen omfattar den sakkunniges civilrättsliga ansvar och yrkesansvar, inklusive uppdrag i andra EU-medlemsstater.

V. Ytterligare information om sakkunnigförfaranden

I brottmål kan sakkunniga utses av undersökningsdomaren, den allmänna åklagaren eller av en bemyndigad polistjänsteman (*officier de police judiciaire*: en polistjänsteman som enligt fransk rätt ansvarar för brottsutredningar och som har rätt att häkta misstänkta).

I andra fall utses den sakkunnige enbart av domstolen, antingen *ex officio* eller på en parts begäran.

I tvistemål är ett preliminärt sakkunnigutlåtande inte obligatoriskt. Ett sådant rekommenderas dock och krävs ofta just i tvistemålsprocesser. Den sakkunnige lämnar ett skriftligt slututlåtande. Om den sakkunnige anser att en teknisk expert på ett annat fackområde behöver konsulteras bifogar den sakkunnige den tekniska expertens utlåtande till sakkunnigutlåtandet. Domstolen kan ålägga den sakkunnige att vittna vid en muntlig förhandling om det skriftliga utlåtandet inte utgör tillräcklig grund för domstolens beslut. I slututlåtandet måste varje fråga som ställts av domstolen besvaras och hänsyn tas till alla synpunkter från parterna under sakkunnigförfarandet.

1. Utnämning av sakkunniga

Titeln sakkunnig (*expert de justice*) är skyddad i straffrätten. Den sakkunnige är registrerad i en förteckning som förs av appellationsdomstolarna och högsta domstolen.

Det finns mellan 8 000 och 10 000 sakkunniga i Frankrike.

I tviste-, handels- och förvaltningsmål kan sakkunniga utses under det förberedande förfarandet eller förfarandet före rättegången. I 80 % av fallen anlitas sakkunniga redan före rättegången.

Domstolen utser en sakkunnig när den har behov av teknisk sakkunskap för att lösa en tvist. Domstolen får utse den sakkunnige på eget initiativ (*ex officio*) eller på begäran av en av parterna. Domaren avgör vilken part som ska stå för förskottsbetalningen av den sakkunniges arvode.

Parterna får föreslå en sakkunnig men det är alltid domstolen eller den allmänna åklagaren som avgör vilken sakkunnig som ska utses. Såvida inte särskilda skäl anförs ska den sakkunnige väljas från en förteckning som upprättats av en appellationsdomstol.

I tvistemål är parterna mycket delaktiga i den sakkunniges verksamhet. De måste samarbeta och uppfylla den sakkunniges alla önskemål om handlingar. De kan ställa frågor direkt till den sakkunnige i ett kontradiktoriskt förfarande och kräva att den sakkunnige kommenterar deras anmärkningar. Begränsningarna är större i brottmålsprocesser, där den sakkunniges arbete är starkt beroende av den domare eller åklagare som utsåg honom eller henne.

2. Förfarande

Följande är de viktigaste rättsakterna om sakkunniga i Frankrike:

Straffprocesslagen och civilprocesslagen.

Lag 71-498 av den 29 juni 1971 om sakkunniga, som ändrats flera gånger, särskilt den 18 november 2016.

Dekret av den 23 december 2004, som ändrats flera gånger.

Sakkunniga får ha kontakt med parterna under förfarandet men måste följa principen om kontradiktoriska förfaranden. Undantag gör för läkarsekretess eller affärshemligheter.

Sakkunnigutlåtanden behöver inte vara uppbyggda på något särskilt sätt, men det finns initiativ för att täppa till denna lucka.

I utlåtandet måste den sakkunnige dock

i detalj redogöra för sina argument,

ange vilka handlingar som han eller hon grundar sitt utlåtande på,

bemöta parternas utsagor,

tillhandahålla en komplett förteckning över de handlingar som de har mottagit.

När domstolen har begärt ett preliminär utlåtande skickar den sakkunnige utlåtandet till parterna för att inhämta deras synpunkter.

I brottmål måste den sakkunnige delta i förhandlingen. I tvistemål kan domstolen be den sakkunnige att delta i förhandlingen.

Domstolen kan ålägga den sakkunnige att utarbeta ett kompletterande utlåtande, t.ex. efter att parterna har kommenterat utlåtandet och ställt kompletterande frågor.

Domstolen kontrollerar hur den sakkunniges undersökning fortskrider. Denna uppgift anförtros en särskild domare vid förstainstansdomstolarna.

Den information som presenteras här samlades in inom ramen för projektet "Hitta en sakkunnig" och kommer från de kontakter i varje land som valts ut av [European Expertise & Experts Institute \(EEEI\)](#).

Senaste uppdatering: 10/09/2020

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Hitta en sakkunnig - Kroatien

I. Förteckningar och register över sakkunniga

Grundat på sin sakkunskap avger sakkunniga som förordnats av domstol vid behov ett sakkunnigutlåtande till domstolen för att fastställa eller klargöra de faktiska omständigheterna i målet.

Distrikts- och handelsdomstolarna har en förteckning över sakkunniga som domstolarna kan utse, samt en förteckning över juridiska personer, institut och statliga organ som har getts tillåtelse att fungera som sakkunniga (nedan kallad *förteckning över juridiska personer*). Förteckningarna publiceras på domstolarnas webbplatser.

Justitieministeriet [får en unik elektronisk förteckning över sakkunniga som kan utses av domstolarna](#), som är uppdelad efter fackområde, och en [förteckning över juridiska personer](#) för hela Kroatien, och offentliggör dessa på [sin webbplats](#).

Förfarandet för att utse sakkunniga till förteckningen inleds genom en ansökan till ordföranden för den distrikts- eller handelsdomstol i vars domkrets sökanden har sin hemvist eller sitt säte. Medborgare i EU-medlemsstater och EES-länder som inte har permanent uppehållstillstånd i Kroatien ska inge sin ansökan till distriktsdomstolen i Zagreb eller till handelsdomstolen i Zagreb.

Om sökanden uppfyller kraven låter ordföranden för respektive distrikts- eller handelsdomstol bedöma sökandens kunskaper om hur rättssystemet är uppbyggt, den offentliga förvaltningen och juridisk terminologi innan ett beslut om inskrivning i registret över sakkunniga fattas. Bedömningen utförs av

distriktsdomstolarnas kommittéer för kunskapsbedömning. Dessa består av en ordförande och två ledamöter, som samtliga är domare vid den domstolen. En person som söker heltidsanställning och har en juristexamen behöver inte göra provet. Ordföranden för den aktuella domstolen skickar sökande som har klarat provet på en yrkesutbildning hos en yrkesorganisation för domstolssakkunniga. (En kriminalteknisk expert som har ett giltigt arbetstillstånd (licens) och de anställda som bistår med sakkunskap inom institutioner och regeringsorgan är emellertid inte skyldiga att genomgå yrkesutbildning på de fackområden inom vilka dessa institut, institutioner och regeringsorgan har getts tillåtelse att bistå med sakkunskap).

Efter att sökanden har slutfört sin yrkesutbildning och styrkt han eller hon kan utses till en registrerad sakkunnig, eller när sökanden uppfyller villkoren för att bistå med rättsakkunskap, fattar ordföranden för respektive distrikts- eller handelsdomstol ett beslut om ansökan.

Sakkunniga eller juridiska personer som utsetts av domstol måste vara försäkrade under den period de utövar sitt uppdrag som sakkunnig. Bevis på tecknad ansvarsförsäkring ska inges till ordföranden för behörig distrikts- eller handelsdomstol innan sökanden registreras i förteckningen och därefter en gång varje år som uppdraget pågår.

Sakkunniga förordnas för fyra år. En juridisk person, institution eller regeringsorgan ska ha rätt att utöva uppdraget som sakkunnig i fyra år.

Den sakkunnige som förordnats avlägger en ed inför ordföranden för den domstol som utsåg honom eller henne till registrerad sakkunnig.

Efter att förordnandet har löpt ut kan en sakkunnig utses för en ny fyraårsperiod, och en juridisk person, ett institut eller ett statligt organ kan på nytt ges tillåtelse att utöva uppdraget som sakkunnig. Ansökan om förnyat förordnande eller godkännande ska inges senast 30 dagar innan det nuvarande förordnandet löper ut.

Förordnandet av en sakkunnig och registreringen av denne i registret återkallas (tillfälligt) av ordföranden för relevant distrikts- eller handelsdomstol om den sakkunnige så begär,

om den sakkunnige byter hemvist, om det fastställs att villkoren för registrering inte var uppfyllda eller att villkoren för förordnandet har upphört att gälla,

om han eller hon, på grundval av ett beslut av den behöriga myndigheten, har förklarats olämplig att utöva verksamhet inom det område som han eller hon har förordnats för,

om han eller hon i en lagakraftvunnen dom har frångått sin rättskapacitet,

om han eller hon har dömts för ett brott som utgör ett hinder för anställning i offentlig tjänst,

om han eller hon utövar uppdraget som sakkunnig i ond tro eller med försumlighet,

om han eller hon vid utgången av den föreskrivna perioden underlåter att inge bevis på en ansvarsförsäkring för utövandet av uppdraget som registrerad sakkunnig,

om han eller hon inte följer sekretessbestämmelserna i fråga om allt som han eller hon har fått veta om under sitt uppdrag.

Ordföranden för relevant distrikts- eller handelsdomstol stryker permanent en sakkunnig från förteckningen om den sakkunnige utför arbetet som domstolssakkunnig efter ett beslut om tillfälligt förbud att utöva uppdraget har blivit verkställbart.

Sakkunniga, eller juridiska personer som har beviljats tillstånd att fungera som domstolssakkunniga, är skyldiga att omedelbart anmäla eventuella ändringar av sina uppgifter till den domstol som förordnade dem eller godkände att de registrerades i förteckningen. Domstolen är skyldig att omedelbart införa dessa ändringar i förteckningarna över domstolssakkunniga eller juridiska personer som domstolen har godkänt.

II. Den sakkunniges kvalifikationer

I förordningen om domstolssakkunniga (Kroatiens officiella kungörelseorgan nr 38/14, 123/15, 29/16 rättelse och 61/19) fastställs villkoren och förfarandet för förordnande av domstolssakkunniga och deras rättigheter och skyldigheter.

En person får arbeta som domstolssakkunnig om han eller hon uppfyller följande villkor:

1. Han eller hon är kroatisk medborgare, EU-medborgare eller EES-medborgare.

2. Han eller hon har förmåga att utöva uppdraget som domstolssakkunnig.

3. Han eller hon efter att ha slutfört lämpliga studier eller skolgång arbetat inom yrket

i minst 8 år – om han eller hon har en universitetsexamen eller en högre examen i inom ett specialområde,

i minst 10 år – om han eller hon har genomgått relevant grundutbildning eller grundyrkesutbildning,

i minst 12 år – om han eller hon har en grundskoleexamen och det inte finns någon relevant grundexamen eller grundyrkesexamen eller högre examen eller högre yrkesexamen.

4. Han eller hon har klarat provet om kunskaper i hur rättssystemet är uppbyggt, offentlig förvaltning och juridisk terminologi.

5. Han eller hon har slutfört den yrkesutbildning som krävs av relevant yrkesorganisation.

6. Han eller hon har en ansvarsförsäkring för utövandet av uppdraget som domstolssakkunnig.

7. Han eller hon har de examina som är relevanta för hans eller hennes fackområde.

8. Det saknas hinder för anställning i offentlig tjänst.

Yrkesutbildningen får inte pågå i mer än ett år. Yrkesorganisationer är skyldiga att utse mentorer som ansvarar för yrkesutbildningen. En registrerad sakkunnig kan utses till mentor om han eller hon har minst fem års erfarenhet av att utöva uppdraget som domstolssakkunnig. Förteckningen över mentorer överlämnas till distrikts- och handelsdomstolarna. Förmågan hos en kandidat som har hänvisats till yrkesutbildning att utöva sina plikter som domstolssakkunnig ska fastställas grundat på en rapport om den yrkesutbildning som sökanden har genomgått. Relevant yrkesorganisation måste inom en månad från slutförandet av yrkesutbildningen avge ett skriftligt yttrande om huruvida kandidaten har klarat utbildningen och har den kompetens som krävs för att utöva uppdraget som domstolssakkunnig, grundat på en rapport från ansvarig mentor. Relevant yrkesorganisation är skyldig att skicka denna rapport till ordföranden för relevant distrikts- eller handelsdomstol.

Specialistläkare uppfyller kraven för att registreras i förteckningen efter att ha klarat sin specialistexamen.

Juridiska personer har rätt att utöva uppdraget som rättsakkunniga

om de också är registrerade inom sitt fackområde för ett visst område,

om deras anställda har registrerats i förteckningen över sakkunniga för det område som ansökan om godkännande avser,

om de har en ansvarsförsäkring för utövandet av uppdraget som rättsakkunnig.

III. Sakkunnigas arvode

I rättsprocesser väljs sakkunniga vanligtvis ut från förteckningen över registrerade sakkunniga.

Domstolssakkunniga har rätt till ett arvode och ersättning för utlägg. Storleken på ersättningen avgörs av domstolen från fall till fall i enlighet med en särskild prislista för ersättning av utlägg och domstolssakkunnigas arvoden. Denna prislista utgör en del av regelverket för domstolssakkunniga.

Domstolssakkunniga ersätts först efter att de har lämnat sitt sakkunnigutlåtande.

IV. Sakkunnigas ansvarsskyldighet

Sakkunniga eller juridiska personer som utsetts av domstol måste vara försäkrade under hela den period de utövar sitt uppdrag som sakkunniga. Det minsta belopp som en ansvarsförsäkring för utövandet av uppdraget som rättsakkunnig måste täcka är 200 000,00 kroatiska kuna (HRK) (cirka 26 807,50 euro) för fysiska personer och 500 000,00 HRK (cirka 67 018,74 euro) för juridiska personer.

En medborgare i en EU-medlemsstat eller ett EES-land kan försäkras för utövandet av uppdraget som sakkunnig i sitt hemland.

V. Ytterligare information om sakkunnigförfaranden

Förordnandet av en sakkunnig regleras av processlagstiftningen, dvs. av civilprocesslagen och straffprocesslagen.

VI. Utnämning av sakkunniga

Domstolssakkunniga förordnas av domstolen på begäran av en part eller på eget initiativ i en viss rättsprocess när det finns behov av sakkunnigbevisning för att fastställa eller klargöra de faktiska omständigheterna i målet.

VI.1 Sakkunnigutlåtande

Formerna för en domstolssakkunnigs slutsatser och utlåtande är inte reglerade. Domstolen ska fastställa huruvida den sakkunnige enbart ska presentera sina slutsatser och sitt utlåtande muntligen eller inge ett skriftligt utlåtande före förhandlingen. Domstolen fastställer en frist för när slutsatser och utlåtanden senast måste ha ingetts. Denna frist får vara högst 60 dagar. Den sakkunnige måste alltid ges tillfälle att yttra sig. Domstolen tillhandahåller parterna skriftliga slutsatser och ett skriftligt utlåtande senast 15 dagar innan den förhandling där slutsatserna ska diskuteras.

VI.2 Domstolsförhandling

Domstolen kan ställa frågor om den sakkunniges slutsatser under domstolsförhandlingen.

Den information som presenteras här samlades in inom ramen för projektet "Hitta en sakkunnig" och kommer från de kontakter i varje land som valts ut av [European Expertise & Experts Institute \(EEEI\)](#).

Senaste uppdatering: 10/09/2020

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Obs. Nyligen ändrades ursprungsversionen på [fr](#) av den här sidan. Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska.

Översättningen till [en](#) är dock redan färdig.

Hitta en sakkunnig - Luxemburg

I. Förteckningar och register över sakkunniga

Justitieministeriet för ett register över rättssakkunniga. Registret skiljer mellan sakkunniga på 12 olika områden. Registret finns tillgängligt för yrkesutövare och allmänheten [här](#). Även om registret upprättades för straff- och förvaltningsrättsliga ärenden används det även på privaträttens område. Domstolarna är inte skyldiga att utse sakkunniga från registret men gör vanligtvis detta.

Yrkesutövare ansöker hos justitieministeriet om att upptas i förteckningen. En komplett akt (inklusive ett examensbevis på det aktuella området, bevis på yrkeserfarenhet, en meritförteckning och ett utdrag ur kriminalregistret) skickas till justitieministeriet, som inleder en kontroll av bland annat den sakkunniges tillförlitlighet. Ministeriet avgör huruvida den sakkunnige ska registreras i registret genom att kontrollera kandidatens kvalifikationer (inklusive examina på området och fortbildning) och erfarenhet. Om sakkunniga beviljas registrering i registret måste de svära en ed i domstol.

Så snart den sakkunnige har godkänts av justitieministeriet och svurit in av en domstol offentliggörs innehållet i registret i Luxemburgs officiella kungörelseorgan. När sakkunniga väl har registrerats har de inte längre några särskilda skyldigheter. De behöver inte lämna en rapport om sin verksamhet till ministeriet. De är inte skyldiga att fortbilda sig. Registret uppdateras regelbundet.

Sakkunnigas uppdrag kan återkallas om de underlåter att uppfylla sina skyldigheter eller bryter mot yrkesetiska regler eller av andra allvarliga skäl. Sådana skäl kan vara att de inte längre har de kvalifikationer som krävs, har befunnits missköta sina ålägganden eller inte längre har den trovärdighet som krävs, t. ex. har befunnits skyldiga till ett brott. Ministern kan entlediga en sakkunnig efter samråd med den allmänna åklagaren och efter att ha hört den berörda sakkunnige. Entledigandet sker i form av ett ministerdecret om återkallande av den sakkunniges uppdrag. Återkallandet kan bestridas vid en förvaltningsdomstol. Sakkunniga omfattas inte av någon särskild uppförandekod eller några särskilda etiska regler. Den sakkunnige måste dock följa de yrkesetiska regler som gäller för hans eller hennes yrke.

II. Den sakkunniges kvalifikationer

Sakkunniga måste ha en viss utbildningsnivå inom sitt fackområde för att kunna kalla sig sakkunniga. Sådana examina är nödvändiga för att de ska kunna registreras i det register över sakkunniga som förs av justitieministeriet. Sakkunniga behöver varken vara medlem i en yrkesorganisation för att kunna verka som sakkunnig eller regelbundet förbättra sina färdigheter (det saknas ett system för juridisk fortbildning, men sakkunniga kan delta i frivillig utbildning).

III. Sakkunnigas arvode

Sakkunnigas arvoden fastställs i en förordning. I vissa fall, särskilt om den sakkunniges uppdrag är särskilt komplicerat, kan domstolen besluta att inte tillämpa den lagstadgade taxan. I praktiken begär sakkunniga vanligtvis att parterna ska gå med på att betala ett högre belopp än den lagstadgade taxan. I tvistemål, där den sakkunnige har utsetts av domstolen, är en part skyldig att betala den sakkunnige i förskott. Sakkunniga kan få en förskottsbetalning av sitt arvode som överstiger den lagstadgade taxan. I samband med att målet avslutas och dom meddelas fastställer emellertid domstolen vem som ska bära de slutliga kostnaderna. Skyldigheten att bära kostnaderna kan fördelas mellan parterna. Parterna kan få rättshjälp för att betala den sakkunniges arvode, enligt fastställda taxor.

I brottmål står alltid staten för förskottsbetalningen av kostnaderna. Den tilltalade behöver bara betala den sakkunniges arvode om den tilltalade fälls för brott. Staten kan även betala sakkunniga som åklagaren har begärt ska höras.

IV. Sakkunnigas ansvarsskyldighet

Det finns inte några särskilda regler om sakkunnigas ansvarsskyldighet. Deras verksamhet regleras därför av allmänna skadestånds- och avtalsbestämmelser. Detta innebär att det inte finns något tak för skadeståndsskyldigheten. Sakkunniga behöver inte ha en yrkesansvarsförsäkring.

V. Ytterligare information om sakkunnigförfaranden

Utnämningen av sakkunniga regleras av en särskild lag av den 7 juli 1971 (*Loi du 7 juillet 1971 portant en matière répressive et administrative, institution d'experts, de traducteurs et d'interprètes assermentés et complétant les dispositions légales relatives à l'assermentation des experts, traducteurs et interprètes*). Denna lag gäller endast brott- och förvaltningsmål. Tvistemål omfattas inte av någon specifik lag. Vissa bestämmelser i straff- och civilprocesslagen är relevanta, liksom förvaltningsprocesslagen av den 21 juni 1999 (*loi du 21 juin 1999 portant règlement de procédure devant les juridictions administratives*). Det är ingen grundläggande skillnad mellan utnämningsförfarandena i tviste-, brott- eller förvaltningsmål. I brottmål har den tilltalade dock mer omfattande rättigheter än i andra typer av mål. De flesta rättssakkunniga utses under det förberedande förfarandet, före rättegången. Åtminstone hälften av alla ansökningar om utnämning av en sakkunnig görs under det förberedande förfarandet. Det är ovanligt att sakkunniga utses under huvudförfarandet.

1. Utnämning av sakkunniga

I Luxemburg utses sakkunniga av domstolarna eller anlitas av parterna. Det är bara domstolarna som kan utse rättssakkunniga. Detta sker antingen på begäran av parterna eller på eget initiativ. I brottmål utser undersökningsdomaren (*juge d'instruction*) ofta den sakkunnige. Detta sker antingen på begäran

av den tilltalade eller på begäran av åklagaren. Undersökningsdomaren kan även utse en sakkunnig på eget initiativ. Eftersom undersökningsdomarens beslut är preliminärt gäller inte principen om kontradiktoriskt förfarande.

I brottmål finns särskilda regler för de gemensamma sakkunniga eller alternativa sakkunniga som den tilltalade har tillgång till.

I både tviste-, brott- och förvaltningsmål kan en sakkunnig i nödfall utses före rättegången.

a) Domstolssakkunnig

Under huvudförandet utser en domstol en sakkunnig när den behöver råd i tekniska frågor som uppstår under rättegången. Domstolen kan utse den sakkunnige på begäran av parterna eller på eget initiativ. Sakkunniga måste anmäla eventuellt jäv.

En sakkunnig kan utses före rättegången om det rör sig om ett brådskande ärende eller sakkunskapen behövs för en kommande prövning av sakfrågan.

Utnämningen av den sakkunnige i detta förberedande skede är enda syftet med förfarandet. Parterna måste därför lämna in en särskild ansökan. I regel kan sådana förfaranden inte inledas utan att domaren har gett svaranden tillfälle att yttra sig. I extremt brådskande fall kan sakkunniga dock utses omedelbart. I så fall måste dock svaranden ges möjlighet att yttra sig vid ett senare tillfälle.

När parterna ansöker om utnämning av en rättssakkunnig eller lämnar sina synpunkter på domstolens förslag får de föreslå namn och komma överens om en specifik sakkunnig. Om domstolen bestämmer sig för att på eget initiativ utse en sakkunnig bör den meddela parterna detta och be dem inkomma med synpunkter innan beslutet fattas. Domstolarna är inte skyldiga att utse sakkunniga från registret över sakkunniga, även om de vanligtvis gör detta.

b) Partssakkunniga

Parterna utser aldrig rättssakkunniga. Däremot kan de vara delaktiga i domstolens utnämning av en sakkunnig. De kan t.ex. ställa sig bakom den sakkunnigas uppdrag, fördelningen av kostnaderna och till och med en specifik sakkunnig. De skickar i så fall ett gemensamt utnämningsbrev till den sakkunnige som valts. Om båda parterna är överens får domstolen lov att utse den sakkunnige. Detta sker ofta under det förberedande förfarandet.

2. Förfarande (i tvistemål)

Så snart den rättssakkunnige har utsetts sammankallar han eller hon parterna för att diskutera målet med dem. Sakkunniga kommunicerar vanligtvis med parterna via advokater. De håller även domstolen underrättad om utvecklingen. Det finns inga särskilda regler för hur detta ska gå till, förutom att principen om ett kontradiktoriskt förfarande alltid ska iakttas: varje part har rätt att när som helst ge uttryck för sina åsikter om alla aspekter av målet.

Det finns två begränsningar när det gäller denna princip. Dessa rör den sakkunniges undersökningar av rent faktiska aspekter och undersökningar som gör intrång i den personliga integriteten (dvs. läkarundersökningar). I dessa fall måste den sakkunnige dock lägga fram resultatet av sina undersökningar till de andra parterna innan slututlåtandet.

Den behöriga domstolen övervakar hur den sakkunniges undersökningar fortskrider. På begäran kan domstolen slå fast att den sakkunnige inte har de kvalifikationer som krävs och utse en annan sakkunnig. Eftersom det i de flesta fall utses en enda sakkunnig finns det inget förfarande där sakkunniga träffas före rättegången för att avgränsa frågeställningarna.

a) Sakkunnigutlåtande

Den sakkunnige avger ett skriftligt utlåtande. Utlåtandet behöver inte vara uppbyggt på ett speciellt sätt. Den sakkunnige är skyldig att lojalt utföra sitt uppdrag och iakttä principen om ett kontradiktoriskt förfarande. Han eller hon ska ta upp alla frågor om sakförhållanden som omfattas av uppdraget men får inte besvara rättsliga frågor. Den sakkunniges mandat begränsas av domstolen, förutom i förfaranden där den sakkunnige utsågs av parterna, utan domarens inblandning, där han eller hon tar upp de problem som parterna anför.

Det är inte obligatoriskt att lämna ett preliminärt utlåtande. Om omständigheterna i det enskilda fallet så kräver kan ett sådant dock utarbetas. Detta är särskilt fallet om nya frågor uppkommer under utförandet av uppdraget eller om parterna inte samarbetar med den sakkunnige.

Endast i undantagsfall behöver den sakkunnige avge ytterligare ett utlåtande. Det kan t.ex. vara nödvändigt om den sakkunnige inte besvarade alla frågor som ingick i den sakkunniges uppdrag eller om ytterligare frågor senare uppkommer. Domstolen utfärdar då ett nytt beslut om att det finns behov av kompletterande upplysningar och specificerar de frågor som måste besvaras. Parterna kan vända sig till domaren för att begära ytterligare klargöranden. I praktiken är det dock mer troligt att en annan sakkunnig utses, beroende på hur nöjda parterna var med det första utlåtandet.

Sakkunnigutlåtanden kan ifrågasättas, både genom parternas utsagor och genom alternativa expertutlåtanden. Domstolarna är inte bundna av sakkunnigutlåtandet. Enligt rättspraxis får domstolen avvika från sakkunnigutlåtandet om goda skäl föreligger, dvs. om en eller båda parter kan bevisa att den sakkunnige har fel. Alternativa utlåtanden har samma bevisvärde, oavsett om den sakkunnige utsågs av domstolen eller av parterna. Utlåtanden som en part har tagit initiativ till, eller alternativa utlåtanden och utlåtanden som skrivits utan att principen om ett kontradiktoriskt förfarande har iakttagits, får utarbetas och diskuteras i rättegången. De har dock inte samma bevisvärde som de utlåtanden som lämnats med iakttagande av denna princip.

b) Domstolsförhandling

Sakkunniga behöver inte delta i några förberedande förhandlingar. De bör delta i en förhandling för att besvara domstolens frågor efter att de har lämnat sitt utlåtande. De korsförhörs inte i domstolen.

Den information som presenteras här samlades in inom ramen för projektet "Hitta en sakkunnig" och kommer från de kontakter i varje land som valts ut av [European Expertise & Experts Institute \(EEEI\)](#).

Senaste uppdatering: 16/10/2020

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Hitta en sakkunnig - Malta

I. Förteckningar och register över sakkunniga

Domstolen kan använda en förteckning eller ett register över personer som är intresserade av att fungera som sakkunniga. Förteckningen eller registret förs av justitieministeriet. Medlemmar av domarkåren har rätt att välja vem de vill som domstolssakkunnig från den interna förteckning/det interna register som ställts till deras förfogande. Registret är endast avsett för domarkåren. Personer som är intresserade av att fungera som domstolssakkunniga måste uppge att de vill att deras namn och personuppgifter ska registreras i justitieministeriets förteckning. De avlägger ingen ed. De uppmanas emellertid att fylla i ett formulär om tillbörlig aktsamhet och gå med på att kontrolleras av justitieministeriet och tillsammans med formulären lämna in en bestyrkt kopia av sin ansökan och/eller kvalifikationer, ett aktuellt utdrag ur kriminalregistret, en Europass-meritförteckning och ett handskrivet motiveringsbrev. Omkring 1 000 personer har uppgett att de är intresserade av att fungera som sakkunniga. Domare kan emellertid utse vem som helst som de anser lämplig och kompetent även om denne inte är uppförd i förteckningarna (domstolarna har full valfrihet). Domstolarna publicerar dessutom tre förteckningar över domstolssakkunniga, nämligen arkitekter och civilingenjörer, revisorer och ingenjörer. Dessa offentliggörs varje år i Maltas officiella kungörelseorgan. En förteckning över sakkunniga för 2019 har offentliggjorts [här](#) (s. 4 ff. i PDF-dokumentet).

II. Den sakkunniges kvalifikationer

Experter måste vara kvalificerade för att kalla sig sakkunniga, men de behöver inte vara medlemmar av en yrkesorganisation. Det finns inget system för yrkesfortbildning eller något krav på regelbunden förbättring. Det finns inte några kurser för sakkunniga. Titeln sakkunnig är inte någon skyddad yrkesbeteckning och det görs inte någon åtskillnad mellan olika typer av sakkunniga. Den förteckning/det register över personer som är intresserade av att fungera som sakkunniga som förs av justitieministeriet är uppdelad/uppdelat utifrån fackområde.

III. Sakkunnigas arvode

Den sakkunniges arvode beräknas enligt en fast taxa men det finns inga begränsningar för hur en sakkunnig kan ersättas. Den sakkunnige betalas av en part. Det är upp till domstolen att avgöra vem av parterna som ska bära kostnaderna. Parterna kan få rättshjälp och det finns inga föreskrivna taxor. När det gäller förskottsbetalning kan domstolen förordna parterna att betala en depositionsavgift till domstolen. Den sakkunniga tar sedan ut denna när han eller hon har slutfört sitt arbete.

IV. Sakkunnigas ansvarsskyldighet

Allmänna skadestånds- och avtalsbestämmelser gäller och det finns inget tak för skadeståndsskyldigheten. Sakkunniga behöver inte ha en yrkesansvarsförsäkring.

V. Kompletterande upplysningar

Utnämningen av sakkunniga regleras av [artiklarna 644–682](#) i lagen om organisation och civilprocess, kapitel 12 i Maltas lagsamling.

På det straffrättsliga området regleras utnämningen av sakkunniga av [artiklarna 650–657](#) i strafflagen, kapitel 9 i Maltas lagsamling.

Utnämning av sakkunniga

I tvistemålsprocesser utses sakkunniga av en domstol, eventuellt på förslag av parterna. Sakkunniga utses på begäran av antingen domstolen eller parterna när tekniska aspekter måste fastställas. Så är t.ex. fallet vid byggärenden, trafikolyckor, bokföringsfrågor, medicinska problem och skadebedömningar.

I brottmål utser domstolen sakkunniga. Förfarandet för att ifrågasätta utnämningen av sakkunniga är detsamma som i tvistemål. I brottmål kan de sakkunniga lämna sitt utlåtande skriftligen eller muntligen, i enlighet med domstolens direktiv. I utlåtandet ska den sakkunnige ange vilka fakta och omständigheter som ligger till grund för hans eller hennes slutsatser. Om ett muntligt utlåtande avges måste detta åtföljas av en skriftlig sammanfattning som görs av registratören eller av den person som agerar i hans eller hennes ställe.

1. Domstolssakkunniga

Sakkunniga är enligt lag skyldiga att anmäla eventuellt jäv. Utlåtanden från sakkunniga som har utsetts av domstolen (domstolssakkunniga) väger tyngre än utlåtanden från sakkunniga som har utsetts av parterna (partssakkunniga).

2. Partssakkunniga

Ingen särskild process tillämpas när parterna utser en sakkunnig. Parterna kan gemensamt avtala att en enda sakkunnig ska utses. Domstolen kan förordna parterna att utse en enda sakkunnig.

VI. Förfarande

A) Tvistemål

Utnämningsprocessen ser likadan ut i både det preliminära förfarandet och förfarandet före rättegång.

1. Sakkunnigutlåtande

Parterna förväntas ge den sakkunnige detaljerade instruktioner och ange vilka frågor den sakkunnige bör ta upp. I domstolsbeslutet om utnämningen av den sakkunnige anges referensramarna för den sakkunniges undersökning. Så snart sakkunniga avgett sitt utlåtande och fått betalt uppmanas de att gå ed på innehållet i utlåtandet. De korsförhörs samtidigt av båda parter.

Utlåtandet har ingen fast struktur, och sakkunniga behöver inte utarbeta ett preliminärt utlåtande. Den sakkunnige förväntas besvara parternas frågor i slututlåtandet. I artikel 665 i lagen om organisation och civilprocessen, kapitel 12 i Maltas lagsamling, fastställs vad utlåtandet bör innehålla. Enligt denna artikel ska det i utlåtandet anges vilka undersökningar som gjorts och vad slutsatserna i utlåtandet grundas på. Dessutom stadgas att utlåtandet ska vara tydligt och läsbart och ha skrivits på maskin eller för hand med bläckpenna. Utlåtandet ska inte kompletteras med ritningar eller modeller, såvida inte domstolen har föreskrivit detta eller parterna gett sitt medgivande.

2. Domstolsförhandling

Den sakkunnige behöver inte delta i den preliminära förhandlingen. Sakkunniga förväntas vanligtvis endast informera parterna om vilka överläggningar de kommer att delta i, och eventuella framställningar från sakkunniga till parterna ska göras under sådana överläggningar. Sakkunniga korsförhörs vanligtvis under förhandlingen. Domstolen övervakar eller kontrollerar inte hur den sakkunniges undersökningar fortskrider och domstolen genomför ingen kvalitetskontroll. Parterna kan ifrågasätta sakkunnigutlåtandet, både genom utsagor och genom alternativa sakkunnigutlåtanden. Domstolen är inte bunden att anta sakkunnigutlåtandet om det strider mot domstolens egen övertygelse.

Den information som presenteras här samlades in inom ramen för projektet "Hitta en sakkunnig" och kommer från de kontakter i varje land som valts ut av [European Expertise & Experts Institute \(EEEI\)](#).

Senaste uppdatering: 10/09/2020

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Obs. Nyligen ändrades ursprungsversionen på [nl](#) av den här sidan. Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska.

Hitta en sakkunnig - Nederländerna

I. Förteckningar och register över sakkunniga

Nederländerna har två register: ett register för i huvudsak civil- och förvaltningsrättsliga ärenden (LRGD) och ett register för i huvudsak straffrättsliga ärenden (NRGD). Dessutom finns ett kriminaltekniskt institut (NFI) och ett institut med miljörettsexperter (STAB). Båda dessa finansieras av den nederländska staten. Dessutom finns den nederländska föreningen för medicinska sakkunnigutlåtanden (NVMSR). Sakkunniga förtecknas utifrån sitt fackområde. Registren över experter förs på olika sätt. LRGD och NVMSR är privata. NRGD och NFI hanteras av justitieministeriet. STAB är ett oberoende organ som enbart arbetar för rättsväsendet. Ingen domstol är ansvarig för registret eller kvaliteten på de sakkunniga som är inskrivna i registret, och en strikt åtskillnad gör mellan registren i Nederländerna. Domstolarna förlitar sig på de aktuella organens kvalitetsförsäkringar. Domare är dock delaktiga i LRGD- och NRGD-registrans inskrivnings- och/eller ackrediteringsprocess.

Länkar:

[Nationellt register över domstolssakkunniga](#)

[Nederländernas register över domstolssakkunniga](#)

[Sakkunniga i frågor som rör miljön och fysisk planering](#)

Nederländska föreningen för medicinska sakkunnigutlåtanden

Registren NRGD/LRGD, NVMSR och STAB:s webbplats är tillgängliga för allmänheten. Det finns sökverktyg, men STAB:s experter kan inte rådfrågas av parterna eftersom de endast utses för att ge råd till domare och detta skulle skapa tvivel kring deras oberoende. Allmänheten: se sidan ["Find an expert"](#) ([hitta en sakkunnig](#)). Detta verktyg omfattar endast sakkunniga i LRGD-registret. Det går att söka på fackområden. Alla sakkunniga som arbetar för STAB är också registrerade i LRGD-registret.

Medlemmar i NVMSR genomgår en utbildnings- och examinationsprocess innan de godkänns som rättssakkunniga.

För att registreras i NRGD måste sakkunniga genomgå en ackrediteringsprocess där hänsyn tas till både deras fackområde och deras roll som sakkunnig till domstolen, de färdigheter som krävs för att vara en bra sakkunnig i en rättsprocess. LRGD bygger på certifiering av de yrkesstandarder som fastställts av yrkesorganen och yrkets egna (handels)organisationer samt på utbildning i rollen som sakkunnig och ett system för kontinuerlig fortbildning.

STAB har mycket stränga anställningskrav och ett strikt system för kontinuerlig fortbildning. Kollegial granskning av sakkunnigutlåtanden är standard för STAB.

Sakkunniga behöver inte avlägga en ed. Sakkunniga kan strykas från registren efter formella klagomål om att de inte följt olika domstolars uppförandekoder, vilka i hög grad påminner om varandra.

Respektive förvaltande organ ser till att registren är aktuella.

II. Den sakkunniges kvalifikationer

De sakkunniga som är registrerade i LRGD-registret måste vara medlemmar av en yrkesorganisation för att få kalla sig sakkunniga. Yrkeskriterierna och utbildningskraven fastställs följaktligen av detta organ. För att bli inskriven i NRGD måste en sakkunnig också uppfylla höga utbildningsstandarder.

Sakkunniga är ofta medlemmar av en yrkesorganisation. Eftersom det finns "nischområden" som saknar yrkesorganisationer är detta dock inte obligatoriskt. Inom STAB, LRGD och troligen NRGD krävs kontinuerlig fortbildning i form av yrkesfortbildning. Inom STAB är t.ex. 15 procent av tiden avsatt för sådan utbildning, och LRGD kräver minst sex timmar per år. Yrkesorganisationerna ackrediterar ofta utbildningsanstalter. Dessa måste styrka att utbildningen genomfördes, dvs. tillhandahålla listor på webbplatsregistreringar från utbildningsparterna. Utbildningen har två mål: juridiska färdigheter och fackkunskap.

III. Sakkunnigas arvode

I brott- och förvaltningsmål betalar staten den sakkunniges arvode. Ett system med fasta taxor tillämpas och den sakkunnige måste göra en förhandsberäkning av kostnaderna. STAB finansieras däremot av miljöministeriet. I tvistemål betalar parterna själva för de sakkunniga de anlitar.

IV. Sakkunnigas ansvarsskyldighet

Sakkunniga är skadeståndsskyldiga enligt de allmänna avtalsrättsliga och skadeståndsrättsliga bestämmelserna. Sakkunniga behöver inte ha en ansvarsförsäkring, varken enligt lag eller genom beslut av den förordnande domstolen. Sakkunniga kan försäkras av det bolag som de arbetar för. Oberoende sakkunniga kan själva teckna försäkring. I flera yrkesorganisationer är dock yrkesansvarsförsäkring obligatoriskt.

V. Ytterligare information om sakkunnigförfaranden

De viktigaste bestämmelserna om juridisk sakkunskap i Nederländerna är artikel 194 i civilprocesslagen och artikel 8.47 i den allmänna förvaltningslagen (Awb) och en lag för juridisk sakkunskap på straffrättens område.

Dessa lagar utgör ett ramverk. Detaljerade riktlinjer för juridisk sakkunskap finns i [praktiska anvisningar för sakkunniga](#) i nederländska tvistemål.

Dessutom finns en uppförandekod, med en rättslig grund, för sakkunniga på straffrättens område och en uppförandekod utfärdad av högsta förvaltningsdomstolen för rättslig sakkunskap. För merparten av sakkunskapen finns ytterligare krav på kvaliteten på sakkunskapen och de sakkunnigas kvalifikationer.

Titeln sakkunnig är inte en skyddad yrkesbeteckning.

1. Utnämning av sakkunniga

Domstolar och de berörda parterna kan utse sakkunniga. Utnämningen av sakkunniga i förvaltningsmål påminner om det förfarande som tillämpas i tvistemål. Skillnaden är att i förvaltningsmål bärs kostnaderna av staten och i tvistemål av parterna. I samtliga fall är den sakkunnige som domstolen förordnat skyldig att besvara domstolens frågor (eventuellt efter samråd med parterna). I brottmål kan den sakkunnige utses av åklagaren eller av domaren under förundersökningsfasen. I så fall används ett register som är reglerat i lag och den sakkunnige måste uppfylla hårdare krav än i tviste- och förvaltningsmål. Alla sakkunniga som förordnats av domstol är enligt lag skyldiga att anmäla eventuellt jäv.

1.a Domstolssakkunnig

En tvistemålsdomstol har befogenhet att utse en sakkunnig, antingen på eget initiativ (*ex officio*) eller på en part i målets uttryckliga begäran, om de relevanta omständigheterna annars inte kan fastställas. I så fall skjuts den muntliga förhandlingen upp till efter det att den sakkunnige har lämnat sitt utlåtande. Domstolen har i princip rätt att utse vem som helst som den anser lämplig som sakkunnig. Domstolarna brukar dock utse en sakkunnig från det relevanta registret. Den sakkunnige är skyldig att anmäla eventuellt jäv till domstolen. Sakkunniga som har förordnats av domstol har tillgång till handlingarna i målet. I tvistemål omfattas andra sakkunniga som rådfrågas av den sakkunnige som domstolen förordnat av extra stränga regler. Parterna måste nämligen i förväg informeras om vilka personer som rådfrågas och vilka frågor de uppmanas att besvara.

1.b Partssakkunnig

När parterna anlitar en sakkunnig sker detta vanligtvis vid inledandet av förfarandet, för att bygga sitt mål. Domstolen kan använda sig av dessa utlåtanden för att avgöra ett mål. En domare kan när som helst under förfarandet utse en sakkunnig på begäran av parterna. Partssakkunniga måste följa samma bestämmelser och uppförandekoder som domstolssakkunniga.

Båda parterna kan begära att en bestämd sakkunnig utses. Inga särskilda regler gäller för detta. En domstol kan förordna båda parter att utse en enda sakkunnig men detta hör till ovanligheterna.

2 Förfarande

2.a Tvistemål

Domstolen kontrollerar endast hur lång tid de sakkunniga lägger ned på undersökningarna. Det görs ingen kvalitetskontroll av hur den sakkunnige har genomfört sin undersökning. Ingen hänvisning till sakkunnigutlåtanden görs i domar. STAB får dock regelbunden feedback från domstolarna, även om STAB sällan tillfrågas i tvistemålsprocesser.

Parterna kan ifrågasätta ett sakkunnigutlåtande i en utsaga eller genom att lägga fram alternativa sakkunnigutlåtanden. Domstolar är inte bundna av sakkunnigutlåtandet. De följer dock vanligtvis den sakkunnige de har utsett. Partssakkunniga har vanligtvis mindre inflytande än domstolssakkunniga. Det finns inte några förfaranden för att låta sakkunniga träffa varandra före rättegången eller korsförhöras före rättegången för att begränsa problem och för domstolen att förstå meningsskiljaktigheterna.

Sakkunniga har rätt att ha kontakt med parterna under förfarandet men endast om det behövs för att fastställa fakta och endast i närvaro av samtliga parter. Den sakkunnige måste hålla överläggningar med alla parter för att inhämta deras synpunkter, om inte yrkesstandarder som läkarsekretess utgör hinder för detta.

1. Sakkunnigutlåtande

I Nederländerna finns en standardmall för utlåtanden. Sakkunniga är skyldiga att utarbeta ett preliminärt utlåtande. Parterna har rätt att inkomma med synpunkter. Den sakkunnige måste ta upp parternas argument, både i det preliminära utlåtandet och i slututlåtandet. Inga andra krav behöver uppfyllas i utlåtandet. Efter beslut av domstolen kan den sakkunnige åläggas att utarbeta ytterligare ett utlåtande, t.ex. om det finns ytterligare frågor. Vanligtvis lämnas ett skriftligt utlåtande. Utlåtandet kan dock även avges muntligen vid en domstolsförhandling.

2. Domstolsförhandling

Endast i undantagsfall förordnar domstolen att den sakkunnige ska närvara vid förhandlingarna. Detta kan begäras av parterna eller förordnas av domstol. Korsförhör är ovanliga.

2.b Övriga

Övriga förfaranden skiljer sig inte i väsentlig utsträckning från förfarandet i tvistemål.

Den information som presenteras här samlades in inom ramen för projektet "Hitta en sakkunnig" och kommer från de kontakter i varje land som valts ut av [European Expertise & Experts Institute \(EEEI\)](#).

Senaste uppdatering: 10/09/2020

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Hitta en sakkunnig - Österrike

I. Förteckningar och register över sakkunniga

Personer i Österrike som är tillgängliga för arbete som sakkunnig i ett rättsligt förfarande eller en undersökning som utförs av åklagarmyndigheten tas upp på en förteckning över sakkunniga. Förteckningen förs av regiondomstolarnas ordförande och delas in i fackområden.

Registren är tillgängliga för allmänheten [här](#).

Sakkunniga måste göra en ansökan och klara ett prov för att tas upp på förteckningen över sakkunniga.

II. Sakkunnigas kvalifikationer

Sökande som vill utses till sakkunniga av domstolarna måste styrka sin yrkeserfarenhet inom sitt fackområde. Sökande måste ha omfattande kunskap om de viktigaste principerna i den österrikiska processrätten, veta hur man skriver ett sakkunnigutlåtande och kunna styrka tio eller fem års yrkeserfarenhet under perioden omedelbart före registreringen (om de har en relevant universitetsexamen eller har slutfört en högre yrkesutbildning) inom det berörda fackområdet. De måste dessutom ha full rättskapacitet och vara pålitliga. För att anses vara pålitliga måste de sakkunniga uppträda oklanderligt så att ingen kan ifrågasätta deras opartiskhet eller kvaliteten på deras arbete.

Ansökan om upptagning i registret över "edsvurna och certifierade" sakkunniga (som "erkända sakkunniga", enligt den formulering som EEEI använder) ska inges till ordföranden för regiondomstolen där den sökande är stadigvarande bosatt eller har sin arbetsplats.

Under registreringsförfarandet ger den ansvariga ordföranden en kommitté i uppdrag att utarbeta ett sakkunnigutlåtande om huruvida registreringskraven är uppfyllda.

Sakkunniga måste avlägga en ed innan de registreras.

Om de uppfyller alla ovanstående krav utses de för en tid av fem år av den ordförande som ansvarar för registreringen. En ny registreringsansökan ska lämnas in vart femte år. Om de sakkunniga fortfarande uppfyller alla krav utses de till sakkunniga på nytt (vanligtvis utan att behöva göra ett nytt prov). Sakkunniga kan strykas ur domstolarnas register över sakkunniga om de så önskar, om de inte längre uppfyller kraven eller om ordföranden som ansvarar för registreringen beslutar detta. I beslut om att stryka en sakkunnig ur registret eller om att inte omregistrera en sakkunnig måste skälen till detta anges.

Beslutet kan överklagas.

Det finns en yrkesetikskod (*Ethikkodex*, länk [här](#)) som har publicerats av den österrikiska sammanslutningen av edsvurna och certifierade sakkunniga.

III. Sakkunnigas arvode

III.1 Allmän information

Sakkunnigas arvode regleras av den österrikiska lagen om rätt till arvode (*Gebührenanspruchsgesetz* – länk [här](#)). Lagen innehåller allmänna bestämmelser som är tillämpliga på sakkunniga. Dessutom innehåller den ett särskilt ersättningssystem för läkare, antropologer, tandläkare, veterinärer, experter på kemiska analyser och fordonsexperter.

III.2 Arvoden

Arvodet beror vanligtvis på hur komplicerat utlåtandet är. Ett särskilt ersättningssystem tillämpas för vissa sakkunniga i bl.a. brottmål och familjerättsliga mål (se III.1).

III.3 Betalning

Sakkunniga ska fakturera arvodet till domstolen inom fyra veckor efter att ha lämnat sitt utlåtande. I regel betalas det via banköverföring.

III.3.1 Tvistemål

Innan en sakkunnig börjar utarbeta sitt utlåtande i ett tvistemål ålägger domstolen vanligtvis båda parter att betala ett förskott (*Kostenvorschuss*) till domstolen. Storleken på förskottsbetalningen beror på hur komplicerat målet är och omfattningen av det utlåtande som den sakkunnige ska avge. Arvodet beräknas i regel på grundval av antalet timmar som den sakkunnige har lagt ned på målet multiplicerat med en timtaxa. Utlägg och mervärdesskatt ingår också i ersättningen. Grundat på sin erfarenhet förordnar domstolen vilket belopp parterna ska betala i förskott. Om beloppet inte är tillräckligt kan domstolen förordna om ytterligare förskottsbetalningar.

III.3.2 Brottmål

I brottmål betalar staten den sakkunniges arvode. Vid fällande dom blir den dömda personen återbetalningsskyldig.

III.3.3 Mål vid familjedomstolen

I mål vid familjedomstolen betalar staten vanligtvis den sakkunniges arvode.

III.4 Rättshjälp

Rättshjälp beviljas i regel personer som på grund av sin ekonomiska situation helt eller delvis saknar förmåga att täcka kostnaderna för förfarandet, inklusive kostnaden för sakkunniga. Rättshjälpsmottagarna måste betala tillbaka hela eller delar av beloppet om deras ekonomiska situation väsentligt har förbättrats inom tre år efter rättsprocessen. Notera att den förlorande parten alltid ska ersätta den vinnande partens kostnader.

III.5 Ersättning av sakkunnigas arvode

Domstolen beslutar i ett självständigt beslut om arvoden eller i domen hur kostnaderna ska fördelas. De kostnader som ersättning beviljats för kan därmed drivas in.

IV. Sakkunnigas ansvarsskyldighet

Sakkunniga är skadeståndsskyldiga enligt de allmänna avtalsrättsliga och skadeståndsrättsliga bestämmelserna. Sakkunniga måste ha en yrkesansvarsförsäkring.

V. Ytterligare information om sakkunnigförfaranden

Webbplatsen för den österrikiska sammanslutningen av edsvurna och certifierade sakkunniga (*Hauptverband der allgemein beeideten und gerichtlich zertifizierten Sachverständigen Österreichs* – länk [här](#)) innehåller närmare information om kostnader (exempel på arvoden) och villkoren för att tas upp på förteckningen över sakkunniga. Webbplatsen är mycket informativ och lättillgänglig för allmänheten.

V.1 Rättsliga grunder

De viktigaste lagbestämmelserna beträffande juridisk sakkunskap i Österrike är artiklarna 351–367 i den österrikiska civilprocesslagen (*österreichische Zivilprozessordnung* – ZPO, länk [här](#)), artikel 31 i lagen om rättsvårdsärenden (*Außerstreitgesetz*, länk [här](#)), artiklarna 52–53a i den österrikiska förvaltningsprocesslagen från 1991 (*Allgemeines Verwaltungsverfahrensgesetz*, länk [här](#)), artiklarna 104, 112, 112a och 125–128 i den österrikiska straffprocesslagen från 1975 (*österreichische Strafprozessordnung*, länk [här](#)).

V.2 Utnämning av sakkunniga

Domstolar kan utse sakkunniga; det kan inte de berörda parterna. Utnämningen av sakkunniga i förvaltningsmål påminner om utnämningen av sakkunniga i tvistemål. I brottmål kan åklagaren utse den sakkunnige.

V.2.a Domstolssakkunnig

I tvistemål har domstolen befogenhet att utse en sakkunnig på eget initiativ eller på uttrycklig begäran av en part i målet om de relevanta omständigheterna annars inte kan fastställas. Det står domstolen fritt att utse vem som helst som den anser lämplig till sakkunnig. Sakkunniga är skyldiga att anmäla eventuellt jäv till domstolen. Sakkunniga som förordnats av domstol har tillgång till de relevanta delarna av handlingarna i målet.

V.2.b Partssakkunniga

I Österrike utses privata sakkunniga av en av parterna. Deras utlåtanden måste åberopas och överlämnas av parterna, annars avvisas de som otillåtna. Om dessa villkor är uppfyllda undersöker och bedömer domstolen sakkunnigutlåtandet. Utlåtandet betraktas som bevisning, men kan inte upphäva ett utlåtande av en domstolssakkunnig. Det utgör snarare en rättslig grund för partens argument.

Det är upp till domstolen att bestämma huruvida den ska grunda sitt resonemang i domen på den partssakkunniges utlåtande.

V.3 Förfarande

V.3.a Sakkunnigutlåtande

Sakkunnigutlåtandet kan lämnas in skriftligen eller muntligen. Det finns inga regler för hur sakkunnigutlåtandet ska vara uppbyggt.

Om domstolen anser att utlåtandet är ofullständigt eller om den sakkunnige har begått tjänstefel kan domstolen på eget initiativ eller på begäran av parterna förordna att ett nytt eller kompletterande utlåtande ska utarbetas. Domstolen kan även förordna att den sakkunnige ska betala domstolens kostnader på grund av den sakkunniges tjänstefel.

Sakkunnigutlåtandet kan ogiltigförklaras eller ifrågasättas genom parternas utsagor och alternativa expertutlåtanden.

I tvistemål är parterna mycket delaktiga i den sakkunniges verksamhet. De måste samarbeta och uppfylla den sakkunniges alla önskemål om handlingar. De kan ställa frågor direkt till den sakkunnige under ett kontradiktoriskt förfarande och kräva att den sakkunnige kommenterar deras anmärkningar.

V.3.b Domstolsförhandling

Om en skriftlig rapport har lämnats in beslutar domstolen i vilken utsträckning det är nödvändigt att den sakkunnige deltar i förhandlingarna (på begäran av parterna, i tillämpliga fall).

Den information som presenteras här samlades in inom ramen för projektet "Hitta en sakkunnig" och kommer från de kontakter i varje land som valts ut av [European Expertise & Experts Institute \(EEEI\)](#).

Senaste uppdatering: 23/10/2023

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Hitta en sakkunnig - Polen

I. Förteckningar och register över sakkunniga

Varje regional domstol har sin egen förteckning över sakkunniga. Ordföranden för den regionala domstolen ansvarar för offentliggörandet. Se <https://lublin.so.gov.pl/lista-bieglych,m,m1,2,270> för Lublin eller http://www.krakow.so.gov.pl/fck_pliki/file/Testowy/Biegli/Biegli_20180205_strona.pdf för Krakow. Förteckningarna är tillgängliga för allmänheten.

Åldersgränsen för sakkunniga är 25 år. Sakkunniga måste ha teoretisk och praktisk specialkunskap inom en viss gren av vetenskap, teknik, konst, hantverk eller annan färdighet. Kriterierna är inte formaliserade. Det är ordföranden för den regionala domstolen som avgör om kandidaten uppfyller villkoren för att vara sakkunnig och sakkunniga måste avlägga en ed för att bli registrerade. För att bli upptagen i förteckningen över sakkunniga måste en ansökan lämnas in till ordföranden för den regionala domstolen.

Ordföranden för den regionala domstolen kan stryka sakkunniga ur registret på egen begäran,

om den sakkunnige inte längre uppfyller de krav som ställs, eller om det fastslås att den sakkunnige inte uppfyllde kraven när han eller hon upptogs i förteckningen och detta fortfarande är fallet,

av särskilda skäl, i synnerhet om den sakkunnige brister i fullgörandet av sitt uppdrag.

Sakkunniga omfattas inte av någon särskild uppförandekod eller några särskilda etiska regler, men de måste följa civilprocesslagen, förvaltningsprocesslagen och straffprocesslagen.

Förteckningarna uppdateras regelbundet. I januari varje år tillkännager ordföranden för den regionala domstolen förteckningen över domstolens sakkunniga till distriktsdomstolarna och justitieministeriet. Ordföranden meddelar omgående om förteckningen ändras, om ett straffrättsligt förfarande inleds mot någon av de förtecknade personerna eller om någon är oförmögen att fullgöra sitt uppdrag.

Sakkunniga registreras för en period på fem år och för vissa grenar av vetenskap, teknik, konst, hantverk och andra färdigheter. Förteckningen över specialområden är mycket lång och omfattande.

När sakkunniga väl har registrerats har de inte längre några särskilda skyldigheter. De är inte skyldiga att fortbilda sig, även om det finns relevanta utbildningar och kurser på avancerad nivå. I praktiken bör de dock kunna visa att de fördjupar sina kunskaper för att utnämnas till ytterligare en period (genom att delta i kurser, konferenser, utbildningar på avancerad nivå osv.).

II. Sakkunnigas kvalifikationer

Sakkunniga måste ha teoretisk och praktisk specialkunskap inom en viss gren av vetenskap, teknik, konst, hantverk eller annan färdighet. Kriterierna är inte formaliserade. Det är ordföranden för den regionala domstolen som avgör om kandidaten uppfyller villkoren för att vara sakkunnig.

Sakkunniga behöver inte vara medlemmar i en yrkesorganisation. Det finns inga formella krav på regelbunden fortbildning och det finns inget system för fortlöpande kompetensutveckling. Under tiden som sakkunniga behöver de inte visa att de deltar i vidareutbildning och det finns ingen metod för att kontrollera sådan inhämtad kunskap. Om de vill utnämnas till ytterligare en period bör de dock kunna visa att de har fördjupat sina kunskaper.

III. Sakkunnigas arvode

Sakkunnigas arvoden fastställs i justitieministerns förordning av den 24 april 2013 om fastställande av sakkunnigas arvoden, enhetsbelopp och dokumentering av utgifter som krävs för att utfärda ett yttrande. Timkostnaderna för sakkunniga har fastställts och är en del av grundbeloppet som anges i budgetlagen. I allmänhet står arvodet i relation till det antal timmar den sakkunnige har lagt ned på sin sakkunskap och sin utbildning. I förordningen anges en högsta och lägsta nivå för ersättningen.

Sakkunnigas arvoden betalas antingen genom rättssystemet eller av en av parterna. Parterna kan få rättshjälp för att betala den sakkunniges arvode, utan fastställda taxor.

Arvodena fastställs i en förordning. I specialfall, särskilt när det rör sig om svåra uppdrag, kan de lagstadgade beloppen överskridas genom ett särskilt domstolsbeslut. I praktiken krävs dock samtycke från parterna i tvistemål för att den sakkunniges ersättning ska höjas.

I tvistemål där den sakkunnige har utsetts av domstolen förpliktas en part att betala den sakkunnige i förskott. Även om sakkunniga kan få förskott på arvodet är det i samband med att målet avslutas och dom meddelas som domstolen fastställer vem som ska bära de slutliga kostnaderna. De kan fördelas mellan parterna.

I brottmål betalar staten de sakkunniga (kostnaden åläggs endast den tilltalade om han eller hon döms). Betalningar som görs av staten är föremål för statlig finansiell kontroll och kan ifrågasättas om de har gjorts i strid med lagen om offentliga finanser.

IV. Sakkunnigas ansvarsskyldighet

Enligt strafflagen kan sakkunniga som framlägger ett felaktigt utlåtande dömas till upp till 10 års fängelse.

Det finns inga särskilda civilrättsliga bestämmelser angående detta. Allmänna bestämmelser i civilrätten (skadeståndsrätt/avtalsrätt) tillämpas på sakkunnigas ansvarsskyldighet.

De behöver inte ha en yrkesansvarsförsäkring.

V. Ytterligare information om sakkunnigförfaranden

Utnämning av sakkunniga regleras genom justitieministerns förordning av den 24 januari 2005. Ytterligare bestämmelser anges i civilprocesslagen, straffprocesslagen och förvaltningsprocesslagen. I tvistemål kan parterna begära att en sakkunnig ska utnämnas. Då krävs det normalt sett att begärande part gör en förskottsbetalning för utarbetandet av ett sakkunnigutlåtande.

I allmänhet gäller samma regler i tvistemål, brottmål och förvaltningsmål. Det finns heller ingen grundläggande skillnad mellan utnämningsförfarandena i tvistemål, brottmål och förvaltningsmål.

Titeln rättssakkunnig får endast användas inom ramen för utarbetandet av ett sakkunnigutlåtande som ska användas i domstol eller av åklagare. Det finns omkring 15 000 sakkunniga i Polen.

1. Utnämning av sakkunniga

Endast domstolar och åklagare kan utnämna sakkunniga med status som rättssakkunnig (på eget initiativ eller på begäran av parten). Ett utlåtande som utarbetas på begäran av domstol eller åklagare utgör en särskild form av bevisning som kallas sakkunnigutlåtande.

Parter får anlita privata sakkunniga, men deras rapporter läggs fram som vanligt bevismaterial.

a) Domstolssakkunnig

Domstolen använder en förteckning över sakkunniga. Varje regional domstol har sin egen förteckning över sakkunniga. Enligt gällande praxis förordnar domstolarna sakkunniga från dessa (lokala) förteckningar. Det är dock inte obligatoriskt att använda sig av en förteckning.

b) Partssakkunniga

Rättssakkunniga kan aldrig utses av parterna, men parter i tvistemål och förvaltningsförfaranden kan anlita egna sakkunniga. De behöver inte följa särskilda processer eller förfaranden.

2. Förfarande

a) Tvistemål

I tvistemål har den sakkunnige ingen skyldighet att närvara vid förberedande förhör (i tillämpliga fall). Domstolen övervakar hur den sakkunniges utredning framskrider tidsmässigt. Domstolen är "den främsta experten" och bedömer kvaliteten på sakkunnigas utlåtanden. Domstolar är inte bundna av sakkunnigutlåtandet och beslutar om det kan utgöra en grund för att fastställa de faktiska omständigheterna i målet.

Sakkunnigutlåtande

Den sakkunnige avger ett skriftligt utlåtande. Utlåtandet behöver inte vara uppbyggt på ett speciellt sätt och det finns inget krav på att tillhandahålla ett preliminärt utlåtande. Den sakkunnige måste bemöta parternas argument i utlåtandet. Den sakkunnige måste ofta avge ytterligare ett utlåtande, antingen om en av parterna inger en sådan begäran och domaren godtar detta, eller på begäran av domaren. Det kan vara på grund av att den sakkunnige inte besvarade alla de frågor som ingick i uppdraget, eller att ytterligare frågor har uppstått i ett senare skede.

Domstolen utfärdar då ett nytt beslut, anger att ytterligare underlag krävs och specificerar vilka frågor som ska besvaras. Parterna kan vända sig till domstolen för att begära ytterligare klargöranden. I praktiken är det dock troligare att en annan sakkunnig utses, beroende på hur nöjda de var med det första utlåtandet.

Domstolsförhandling

Sakkunniga måste delta i en förhandling för att besvara domstolens och parternas frågor efter att de har lämnat sitt utlåtande. De kan korsförhöras i domstolen.

b) Övriga

Vissa sakkunniga, framför allt psykologer, utses att delta vid förhör av vittnen eller parter. De bedömer människors förmåga att uppfatta saker och att redogöra för sina observationer.

Den information som presenteras här samlades in inom ramen för projektet "Hitta en sakkunnig" och kommer från de kontakter i varje land som valts ut av [European Expertise & Experts Institute EEEI](#).

Senaste uppdatering: 27/04/2023

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Hitta en sakkunnig - Portugal

I. Förteckningar och register över sakkunniga

Utöver de förfaranden som föreskrivs i expropriationslagen finns inga andra officiella förteckningar eller register över sakkunniga i Portugal. Enligt expropriationslagen (godkänd genom lag nr 168/99 av den 18 september) får sakkunniga som uppförts på den officiella förteckningen anlitas i förfaranden som rör förklaringar avseende expropriationers samhällsnytta och i förfaranden som rör verkställighet av administrativt besittningstagande, inbegripet vid förlikning eller överklagande i båda förfaranterna.

De utvärderingar och undersökningar som utförs av den sakkunnige ska främst leda till att en rättmätig ersättning till expropriaten fastställs. Beloppet ska bygga på fakta som är nödvändiga för beräkning av ersättningen.

I enlighet med lagdekret nr [125/2002 av den 10 maj](#), som reglerar villkoren för sakkunnigs och förlikningsmäns uppdrag i ovannämnda förfaranden, är [generaldirektoratet för rättsskipning \(DGAJ\)](#), den portugisiska myndighet som ansvarar för att offentliggöra och aktualisera den [officiella förteckningen över sakkunniga](#) och främja förfaranden för att välja och rekrytera sakkunniga. Den sakkunniges uppgifter är närmare bestämt:

Prognostisera avgifter för expropriation.

Genomföra utredningar.

Genomföra utvärderingar.

Delta i skiljedomsstolsförfaranden.

Dessutom förordnas sakkunniga från den officiella förteckningen i fall där lagen tillåter expropriation av lös egendom, i synnerhet i enlighet med artikel 16 i [lag 13/85 av den 6 juli](#) (Portugals lag om kulturarv).

Förteckningen över sakkunniga hålls aktuell genom regelbundna granskningar.

Det finns inget sökverktyg för att hitta en sakkunnig i Portugal.

II. Den sakkunniges kvalifikationer

För att registreras i förteckningen måste kandidater uppfylla följande krav:

De bör inneha lämplig examen, vilket anges i [dekret nr 788/2004 av den 9 juli](#).

De måste vara minst 18 år.

De får inte vara förbjudna att inneha offentligt ämbete eller ha diskvalificerats från att utföra de uppgifter som sakkunniga förväntas utföra.

De bör inneha nödvändig fysisk styrka och psykologisk profil för att utföra uppgifterna.

De måste ha uppfyllt kraven i lagar om obligatorisk vaccination.

III. Sakkunnigas arvode

Sakkunniga som förordnats av domstol får inte motta betalning i förskott.

Den sakkunniges arvode bestäms i enlighet med det villkor som anges i artikel 17 i förordningen om kostnader för förfaranden som godkänts i [lagdekret nr 34/2008](#) av den 26 februari i enlighet med tabell IV: mellan 1 och 10 beräkningsenheter (en enhet motsvarar 102,00 euro). Den 1 februari 2017 tillkännagav den portugisiska författningsdomstolen med bindande verkan att regeln som förbjuder arvoden till sakkunniga över gränsen på 10 beräkningsenheter (1 020,00 euro) var grundlagsstridig på grund av proportionalitetsprincipen.

Om en sakkunnig utses av domaren betalas reseersättning i förskott.

Skyldighet att betala arvode till sakkunniga hanteras på följande sätt:

Tvistemål

Processavgiften omfattar arvode för en sakkunnig. Varje part ska betala kostnaden för de förfaranden som orsakats av den parten och kostnaden för sitt eget ombud. Domstolen ska ersätta den vinnande parten utgifter som varit nödvändiga för att verkningsfullt utöva eller försvara en rättighet mot en tappande part. Om en part endast har vunnit delvis ska domstolen fördela ersättningen för kostnader rättvist eller förklara att ingendera parten äger rätt till ersättning. På grundval av förhandlingarnas utfall har staten rätt till ersättning för kostnader för förhandlingarna från parterna, ifall kostnaderna inte förväntas vara undantagna från domstolsavgifterna.

Brottmålsförfaranden

Nödvändiga kostnader för att genomföra brottmålsförfaranden, bl.a. verkställighetsförfaranden, ska bäras av staten. Om svaranden döms lagenligt ska han eller hon ersätta staten med ett fast belopp för statens utgifter, som t.ex. avser transportkostnader eller laboratorieanalyser, som ursprungligen betalats av staten. För att fast belopp ska utbetalas krävs dock att sakkunnigutlåtandet begärdes under förfarandet.

Parterna kan inte få rättshjälp sakkunnigarvode.

IV. Sakkunnigas ansvarsskyldighet

Regelverket i Portugal innehåller inga särskilda bestämmelser om sakkunnigas ansvarsskyldighet, men allmänna förordningar (skadeståndsrätt/avtalsrätt) kan tillämpas.

Den sakkunnige är dock skyldig att utföra sina åtaganden samvetsgrant för att bibehålla sitt uppdrag, då domaren kan utdöma böter om den sakkunnige bryter mot skyldigheten att samarbeta med domstolen. Domstolen kan även avlägsna den sakkunnige från förfarandet om den sakkunniges agerande anses försumligt (t.ex. om den sakkunnige underlåter att inlämna sakkunnigutlåtandet inom den föreskrivna tidsfristen).

Förordnade sakkunniga måste förbinda sig att utföra den uppgift som ålagts dem, såvida de inte är offentliga tjänstemän och detta skulle förhindra dem från att utföra sina uppgifter.

De behöver inte ha en yrkesansvarsförsäkring.

Lagen sätter inte någon gräns för sakkunnigas ansvarsskyldighet.

V. Ytterligare information om sakkunnigförfaranden

De huvudsakliga bestämmelserna som tillämpas på juridiskt sakkunniga i Portugal är artikel 467–489 av [civilprocessordningen](#) och artikel 151–163 av [straffprocessordningen](#). Det finns ingen tillgänglig engelsk version av bestämmelserna.

Allmänna regler för att förordna sakkunniga för civil-, straff- och förvaltningsrättsliga domstolsförfaranden. Sakkunnig är inte en skyddad titel.

Det portugisiska rättssystemet skiljer inte mellan sakkunnigvitnen, tekniskt sakkunniga, juridiskt sakkunniga eller andra typer av sakkunniga.

Såsom nämnts ovan finns inte någon officiell förteckning över sakkunniga förutom den över sakkunniga som har utsetts enligt exproprieringslagen.

Sakkunniga anlitas ofta i såväl brottsmål som tvistemål.

1. Förordnande av sakkunniga

I tvistemål kan sakkunniga endast förordnas av domstol. I brottsmål kan sakkunniga förordnas av åklagare under förundersökningen.

Sakkunniga kan även förordnas för förberedande förhandlingar och förfaranden inför rättegång.

a) Domstolssakkunnig

En domstol kan förordna sakkunnig på begäran av en part eller efter eget gottfinnande. Under tvisteförfarandet beställer domstolen utlåtanden från sakkunnig om beslutet är avhängigt av bedömning av fakta som kräver vetenskaplig kännedom.

Någon skillnad finns inte mellan att förordna sakkunniga för civilrättsliga, straffrättsliga eller förvaltningsrättsliga förfaranden.

Orsakerna till förhindrande och juridisk dispens av sakkunnigas funktion kan göras gällande av parterna och av den utsedda sakkunniga själv, beroende på omständigheterna.

Regler för ifrågasättande av domare tillämpas *mutatis mutandis*.

Innehavarna av de suveräna organen eller motsvarande organ i de autonoma regionerna är undantagna från att tjänstgöra som sakkunniga. Samma gäller för personer som enligt lag har en liknande ställning, till exempel åklagare inom ramen för deras yrkesutövning och diplomatiska företrädare från andra länder.

Alla kan genom att åberopa personliga skäl befrias från att anlitas som sakkunnig.

När sakkunniga förordnas av domstol använder domstolen en förteckning eller ett register över sakkunniga för att välja dem, utom vad gäller medicinska sakkunniga som är juridiskt knutna till en offentlig institution: Instituto Nacional de Medicina Legal e Ciências Forenses.

Förordnande av en sakkunnig från registret är en praxis som i stort följs av domstolarna.

b) Partssakkunnig

Domstolen kan förordna sakkunnig på begäran av en part eller efter domstolens eget gottfinnande. Under tvisteförfarandet beställer domstolen utlåtanden från sakkunnig om beslutet är avhängigt av bedömning av fakta som kräver vetenskaplig kännedom.

Parterna har inte rätt att utse en sakkunnig utan kan endast komma med förslag.

Parterna kan utse en sakkunnig till en gemensam grupp sakkunniga vid tvistemål. I dessa fall kommer en av domstol förordnad sakkunnig arbeta tillsammans med en eller flera partssakkunniga.

2. Förfarande

2.a Tvistemål

Det finns inga specifika krav som en sakkunnig måste följa i sitt utlåtande och/eller domstolsförfaranden såsom exempelvis rättspraxis.

Domstolen övervakar eller kontrollerar inte förloppet för den sakkunniges utredning. Om utlåtandet av tekniska eller yrkesmässiga skäl inte kan utarbetas inom den av domaren fastslagna tidsfristen måste domstolen omedelbart meddelas för att snarast kunna förordna om ny sakkunnig.

Det förekommer ingen kontroll av den sakkunniges prestation.

Domstolen är inte bunden till sakkunnigutlåtandet. Domstolen kan dra egna slutsatser och döma i strid med sakkunnigutlåtandet. Meningsskiljaktigheten måste dock ha en teknisk grund och motiveras.

Det finns inget förfarande varmed sakkunniga sammanträder före huvudförhandlingen eller utfrågas före förhandlingen för att begränsa sakfrågorna och låta domstolen förstå meningsskiljaktigheten.

Parterna får bistå den sakkunnige och lämna synpunkter till denne. De ska också tillhandahålla eventuella förklaringar som den sakkunnige anser vara nödvändiga. Om domaren närvarar under sakkunnigförfarandet finns möjlighet att begära vadhelst som bedöms relevant för förfarandet i fråga.

Sakkunniga får använda alla nödvändiga medel för att på lämpligt sätt utföra sitt uppdrag, begära lämpliga åtgärder eller förtydliganden och begära tillgång till information i processhandlingarna.

Den sakkunnige behöver framför allt inte sammanträda med parterna för att inhämta deras kommentarer.

1. Sakkunnigutlåtande

Det finns inget obligatoriskt ramverk som den sakkunnige måste följa i hans eller hennes rapport.

Om det i sammanhang med grupper av sakkunniga råder oenighet ska den avvikande sakkunniga motivera sin ståndpunkt.

De sakkunniga är inte skyldiga att tillhandahålla ett preliminärt utlåtande.

De sakkunniga är endast skyldiga att besvara parternas argument i det slutgiltiga utlåtandet.

Det finns inga andra särskilda krav som en sakkunnig måste efterleva i utlåtandet och/eller domstolsförfarandet, såsom rättspraxis.

Det finns fall där den sakkunnige måste tillhandahålla ytterligare ett utlåtande om domstolen ställer frågor eller begär att den sakkunnige ska förtydliga utlåtandet.

Sakkunniga inlämnar sina utlåtanden skriftligen.

2. Domstolsförhandling

På någon av parternas begäran eller om domstolen kräver detta kan de sakkunniga framträda under huvudförhandlingen för att under ed tillhandahålla de förklaringar som begärs av dem.

b) Övrigt

(svaren på dessa frågor lämnas på andra delar av faktabladet – nedan återfinns den fullständiga kopian)

Det finns inga andra särskilda krav som en sakkunnig måste efterleva i utlåtandet och/eller domstolsförfarandet, såsom rättspraxis.

Domstolen övervakar eller kontrollerar inte förloppet för den sakkunniges utredning.

Det förekommer ingen kontroll av den sakkunniges prestation.

Parterna får ifrågasätta utlåtandet skriftligen eller genom att tillhandahålla sakkunniga som framför motargument innan domstolen beslutar om dom i målet. Domstolen är i princip bunden av sakkunnigutlåtandet. När domstolen beslutar i strid med detta måste bestridandet av sakkunnigutlåtandet motiveras.

Det finns inget förfarande varmed sakkunniga sammanträder före huvudförhandlingen eller utfrågas före förhandlingen för att begränsa sakfrågorna och låta domstolen förstå meningsskiljaktigheten.

Sakkunniga får vara i kontakt med parterna under förhandlingarna.

Parterna får som regel närvara under den sakkunniges utredning och får framlägga synpunkter och besvara den sakkunniges frågor.

Den sakkunnige behöver framför allt inte sammanträda med parterna för att inhämta deras kommentarer.

Den information som presenteras här samlades in inom ramen för projektet "Hitta en sakkunnig" och kommer från de kontakter i varje land som valts ut av European Expertise & Experts Institute EEEI.

Senaste uppdatering: 07/04/2024

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

I. Förteckningar och register över sakkunniga

I Rumänien förtecknas sakkunniga utifrån fackområde. Registren över sakkunniga tillhandahålls av justitieministeriet och förs av tviste- och brottmålsdomstolarna. Förteckningarna finns tillgängliga [här](#).

Sakkunniga auktoriseras och registreras i registret efter att ha klarat det prov som justitieministeriet anordnar.

För att förvärva ställning som rättssakkunnig måste en kandidat

vara rumänsk medborgare, EU-medborgare, EES-medborgare eller schweizisk medborgare,

behärska rumänska i tal och skrift,

ha full rättskapacitet,

ha examen inom det fackområde som han eller hon ansökt om att bli sakkunnig inom, styrkt med examensbevis,

ha minst tre års yrkeserfarenhet inom sitt fackområde,

ha den hälsa som krävs för arbetet som sakkunnig,

inte finnas med i kriminalregistret och ha ett gott yrkesmässigt och social rykte,

ha klarat justitieministeriets prov.

En medborgare i en annan EU-medlemsstat eller en EES-medborgare och en rumänsk medborgare som har förvärvat de yrkeskvalifikationer som krävs i en annan EU-medlemsstat eller EES-stat kan förvärva ställning som sakkunnig i Rumänien på samma villkor som rumänska medborgare.

Sakkunniga kan strykas ur registret om de själva önskar detta, om de inte längre uppfyller villkoren eller om den behöriga myndigheten beslutar detta.

II. Den sakkunniges kvalifikationer

Sakkunniga måste vara medlemmar av en yrkesorganisation för att få kalla sig sakkunniga.

III. Sakkunnigas arvode

1. Tvistemål

I domstolsbeslutet om utnämning av en sakkunnig ska den sakkunniges arvode anges, och i förekommande fall förskott på resekostnader. Domstolen kan be den sakkunnige att inom en viss frist inge en skriftlig beräkning av kostnaderna för sakkunnigutlåtandet.

Beviset på betalning av arvodet ska inges till domstolens kansli av den part som var bunden av beslutet, inom fem dagar från utnämningen eller inom den tidsfrist som domstolen har fastställt. Domstolen kan öka avgifterna tills utlåtandet har lämnats in.

2. Brottmål

Den sakkunnige har rätt till ett arvode för förmedlandet av sin sakkunskap. Storleken på arvodet fastställs av åklagaren eller domstolen beroende på målets natur eller komplexitet och de utlägg som den sakkunnige har haft.

IV. Sakkunnigas ansvarsskyldighet

Sakkunniga är skadeståndsskyldiga enligt de allmänna avtalsrättsliga och skadeståndsrättsliga bestämmelserna. Sakkunniga måste ha en yrkesansvarsförsäkring.

Tekniskt sakkunniga som har misskött sitt uppdrag kan bli föremål för följande disciplinära påföljder, beroende på hur allvarlig förseelsen är:

Skriftlig varning.

Förverkande av rätten att förmedla rättslig sakkunskap under tre månader till ett år.

Återkallande av ställningen som rättssakkunnig.

V. Ytterligare information om sakkunnigförfaranden

De viktigaste lagbestämmelserna om rättslig sakkunskap i Rumänien är artiklarna 330–331 i den rumänska civilprocesslagen. Dessutom gäller artiklarna 172–191 i den rumänska straffprocesslagen.

Sakkunniga förtecknas efter fackområde. Registren över sakkunniga läggs upp på justitieministeriets webbplats.

Sakkunniga måste ansöka om registrering i registret.

1. Utnämning av sakkunniga

Enligt den rumänska **civilrätten** ska en eller tre sakkunniga utses. Domstolar och de berörda parterna kan utse sakkunniga. Parterna kan enas om en sakkunnig. Om de inte enas utses en sakkunnig slumpmässigt av domstolen vid ett offentligt sammanträde från en förteckning som upprättats av ansvarigt kontor.

Enligt den rumänska **straffrätten** får endast en sakkunnig utses. Den sakkunnige kan utses av domstolen under rättegången och av åklagaren under förundersökningen. I regel utser åklagaren eller domstolen en sakkunnig. Endast i situationer som kräver tvärvetenskaplig kunskap utses två eller fler sakkunniga.

I så fall används samma register som i tvistemålsprocesser. Sakkunniga omfattas av samma krav i både brott- och tvistemålsprocesser.

a) Domstolssakkunnig

Twiste- eller brottmålsdomstolen har befogenhet att utse en sakkunnig, antingen på eget initiativ (*ex officio*) eller på en part i målets uttryckliga begäran om de relevanta omständigheterna endast kan fastställas med hjälp av en specialist. I så fall besvarar den sakkunnige domstolens eller åklagarens frågor fram till och med ett specifikt datum. Den sakkunnige måste anmäla eventuellt jäv till domstolen. Sakkunniga som förordnats av domstol har tillgång till handlingarna i målet.

b) Partssakkunnig

I Rumänien finns många typer av partssakkunniga:

Auktoriserade oberoende sakkunniga som utses på begäran av parterna eller den tilltalade (artikel 172.8 i straffprocesslagen).

Officiella sakkunniga från laboratorier eller specialinstitutioner.

Auktoriserade oberoende nationella sakkunniga.

Utländska sakkunniga (artikel 172.8 i straffprocesslagen).

Om inga auktoriserade sakkunniga är tillgängliga kan domstolen be om synpunkter från en eller två personer eller specialister inom respektive område

(artikel 330.3 i civilprocesslagen), som således fungerar som utomrättsliga sakkunniga och sakkunnigvittnen. Partssakkunniga kontrollerar de åtgärder som vidtas av en domstolssakkunnig. Parterna kan inte utse en sakkunnig om inte domstolen har utsett en sakkunnig (artikel 173.4 i straffprocesslagen).

Sakkunnigvittnen är vittnen med särskild vetenskaplig eller teknisk kunskap som förhörs av domstolen.

Sakkunniga har rätt att vägra förmedla sin sakkunskap av samma skäl som vittnen kan vägra att vitna.

2. Förfarande

a) Tvistemål

Domstolen är inte bunden av sakkunnigutlåtandet. Den sakkunniges enda plikt är att överlämna sitt utlåtande. Sakkunniga får ha kontakt med parterna under förfarandet. Domstolssakkunniga måste dock inhämta domstolens tillstånd.

i. Sakkunnigutlåtande

I ett rumänska sakkunnigförfarande behöver inget preliminärt sakkunnigutlåtande lämnas. Huvudutlåtandet kan endast lämnas skriftligen.

Sakkunnigutlåtandet måste vara uppbyggt på ett visst sätt.

Om sakkunnigutlåtandet behöver förtydligas eller kompletteras, eller om olika sakkunnigutlåtanden är motstridiga, kan domstolen på eget initiativ (*ex officio*) eller på parternas begäran uppmana de sakkunniga att förtydliga eller komplettera sina utlåtanden.

Domstolen kan på parternas begäran, eller vid goda skäl på eget initiativ, förordna att ett alternativt sakkunnigutlåtande ska inhämtas. Det alternativa sakkunnigutlåtandet ska lämnas av en annan sakkunnig än den som lämnade det ursprungliga utlåtandet. Domstolen bestämmer själv vilket resonemang den grundar sin dom på.

ii. Domstolsförhandling

Under ett åtal eller en brottmålsprocess kan den sakkunnige höras av undersökningsdomaren eller domstolen på åklagarens eller parternas begäran eller *ex officio* om detta är nödvändigt för att förtydliga den sakkunniges slutsatser.

I tvistmålsprocesser hörs sakkunniga, om de omedelbart kan uttrycka sin åsikt, under förhandlingen. I så fall gäller samma villkor som för vittnen och de sakkunnigas åsikt anges i domen.

b) Brottmål

Om åklagaren eller domstolen anser att sakkunnigutlåtandet är ofullständigt och bristerna inte kan avhjälpas genom att höra den sakkunnige, ska domstolen på eget initiativ eller på begäran av parterna be samma sakkunnige inkomma med en kompletterande bedömning. Om samma sakkunnige inte kan utses igen ska ett alternativt sakkunnigutlåtande beställas.

Åklagaren eller domstolen ska beställa en ny sakkunnigbedömning om slutsatserna i sakkunnigutlåtandet är otydliga eller motstridiga och dessa brister inte kan avhjälpas genom att höra den sakkunnige.

Den information som presenteras här samlades in inom ramen för projektet "Hitta en sakkunnig" och kommer från de kontakter i varje land som valts ut av [European Expertise & Experts Institute \(EEEI\)](#).

Senaste uppdatering: 22/09/2020

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Hitta en sakkunnig - Slovenien

I. Förteckningar och register över sakkunniga

Justitieministeriet i Slovenien upprätthåller ett register över sakkunniga.

Registret är tillgängligt för allmänheten [här](#).

Slovensk lagstiftning innehåller ingen definition av sakkunnigvittnen. Det finns emellertid en åtskillnad mellan sakkunnigvittnen, sakkunniga och juridiskt sakkunniga.

Alla sakkunniga ingår inte i registret – registret omfattar endast domstolarna (juridiskt sakkunniga). Registret består av 50 huvudgrupper med sammanlagt omkring 1 000 sakkunniga.

II. Den sakkunniges kvalifikationer

I enlighet med artikel 16 i lagen om domstolssakkunniga, certifierade värderingsmän och domstolstolkar måste en sakkunnig, för att kunna registreras bl.a. uppfylla nedanstående krav. Han eller hon ska

vara slovensk medborgare, EU-medborgare eller EES-medborgare och bemästra det slovenska språket,

inte vara föremål för en lagakraftvunnen dom för ett uppsåtligt brott som lyder under allmänt åtal, vilket gör vederbörande moraliskt olämplig att avge sakkunnigutlåtanden till domstolen, eftersom det skulle kunna förhindra ett opartiskt eller professionellt utförande av uppdraget eller skada domstolens anseende,

ha universitetsexamen (från före Bolognaprocessen) eller ha slutfört ett *Bologna Master's study programme* och ha lämpliga yrkeskunskaper och praktiska färdigheter och erfarenheter för en viss typ av expertarbete,

ha sex års utbildning inom det aktuella området.

inte utföra verksamhet som är oförenlig med juridisk sakkunskap.

En person som önskar bli förordnad till sakkunnig ska ansöka om detta hos justitieministeriet på ett särskilt formulär när en öppen ansökningsomgång utlysts. För att bedöma den sakkunniges kunskaper, praktiska färdigheter och erfarenhet beslutar ministeriet om ett särskilt färdighetsprov. Justitieministeriet utfärdar därefter ett förordnande och den sakkunnige får avlägga ed.

Den sakkunnige behöver inte följa en uppförandekod eller ett etiskt ramverk för att registreras.

Det föreligger krav på fortbildning i yrket. Sakkunniga måste ständigt aktualisera sina kunskaper och yrkesmetodik, eller delta i konsultationer och fortbildningar som anordnas av behörig statlig myndighet, behörig organisation, en yrkesorganisation eller någon annan yrkesinstitution. Fem år efter det att den sakkunnige utsetts och därefter vart femte år ska den sakkunnige lämna intyg om utförd fortbildning under föregående fem år till det sakkunnigråd som utvärderar färdigheterna.

Allmän yrkesutbildning omfattar grundkunskaper om Sloveniens grundlagar, rättsväsendets organisation och funktion, domstolsförfaranden, bevisregler, rättsliga bestämmelser om sakkunnigas, certifierade värderingsmäns och domstolstolkars rättigheter och skyldigheter, EU:s lagar och institutioner och andra ämnen relaterade till arbetet med sakkunniga, domstolsbedömare eller domstolstolkar.

Särskild yrkesutbildning omfattar sakkunskap inom individuella sakkunskapsområden och underområden inom den sakkunniges yrkesutövning.

Medlemskap i en yrkesorganisation behövs inte för att kunna upptas i förteckningen.

Ministern kan permanent utesluta en sakkunnig från registret

om den sakkunniges rätt att arbeta som sakkunnig permanent dras in till följd av ett disciplinförfarande,

om en sakkunnig skriftligen meddelar sin önskan att inte tillhandahålla sakkunnigutlåtanden,

om en sakkunnig avskedas,

om en sakkunnig har lagförts för brott som lyder under allmänt åtal, och som kan leda till mer än två års fängelse stryker ministeriet denne från den offentliga delen av registret senast tre dagar från det att den fått kännedom om detta. Den sakkunnige återupptas i registret efter det att orsaken till strykningen har upphört.

III. Sakkunnigas arvode

Sakkunnigas arvoden regleras i lag. Storleken på arvodet beror bl.a. på antalet sidor i rättegångsakten, den tid som ägnats åt utredningen och förberedelser inför muntliga förhandlingar, om det är nödvändigt att inhämta och granska ytterligare handlingar, om en utredning är nödvändig samt målets komplexitet.

Utöver arvodet är den sakkunnige berättigad till ersättning för sina utgifter.

Parterna kan få rättshjälp för att betala den sakkunniges arvode, enligt fastställda taxor.

Domstolen avgör i sitt domslut vilken part eller vilka parter som ska betala arvodet.

IV. Sakkunnigas ansvarsskyldighet

Den sakkunniges ansvarsskyldighet begränsas inte enligt lag. Allmänna bestämmelser gäller. De behöver inte ha en yrkesansvarsförsäkring.

V. Ytterligare information om sakkunnigförfaranden

Dessvärre finns den engelska översättningen av lagen om sakkunniga, certifierade värderingsmän och domstolstolkar inte tillgänglig på internet.

1. Förordnande av sakkunniga

a) Domstolssakkunnig

Domstolen kan förordna en person som den anser lämplig och kompetent. I de flesta fallen förordnar domstolen en sakkunnig från det officiella registret.

b) Partssakkunnig

Parterna får ifrågasätta utlåtandet av domstolens sakkunnige och anlita en egen sakkunnig på egen bekostnad.

2. Förfarande

a) Tvistemål

Parterna måste ge den sakkunnige ingående information, samt detaljerade anvisningar och frågor.

Där detta är nödvändigt för utlåtandet får den sakkunnige kontakta parterna.

Domstolen övervakar inte den sakkunniges utredning. Inte desto mindre måste sakkunniga informera domstolen om huruvida de förväntas bli klara i tid.

Någon kvalitetskontroll förekommer inte. Domstolarna är inte bundna av de åsikter som uttrycks i sakkunnigutlåtanden.

Parterna får ifrågasätta utlåtandet skriftligen eller genom att anlita en egen sakkunnig som framför motargument innan domaren meddelar beslut i målet.

När en part begär att få ställa fler frågor eller om domstolen behöver mer information kan domstolen beställa ytterligare en rapport.

Domstolen är inte bunden till sakkunnigutlåtanden men tar dem vanligtvis i beaktande vid beslut om dom.

1. Sakkunnigutlåtande

Den sakkunnige tillhandahåller utlåtandet skriftligen eller muntligen efter domstolens önskemål.

Den sakkunnige måste bemöta parternas argument i utlåtandet. Det föreligger inga formkrav på utlåtandet och det finns inga andra särskilda krav som den sakkunnige måste uppfylla i utlåtandet.

Lagen om sakkunniga, certifierade värderingsmän och domstolstolkar innehåller allmänna och individuella riktlinjer för sakkunnigutlåtanden som kommer att offentliggöras på justitieministeriets webbplats. Riktlinjerna ska godkännas av sakkunnigrådet och ska innehålla en enhetlig beskrivning av hur ett sakkunnigutlåtande ska disponeras och utarbetas. Allmänna och individuella riktlinjer om sakkunskapsområden och -underområden för sakkunniga ska antas och offentliggöras på ministeriets webbplats inom två år från det att ovanstående lag träder i kraft (senast den 1 januari 2021).

2. Domstolsförhandling

Sakkunniga måste delta i den muntliga förhandlingen om domstolen begär detta.

b) Övrigt

Övriga förfaranden är i stort identiska med tvistemål.

Den information som presenteras här samlades in inom ramen för projektet "Hitta en sakkunnig" och kommer från de kontakter i varje land som valts ut av [European Expertise & Experts Institute EEEI](#).

Senaste uppdatering: 22/12/2020

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Hitta en sakkunnig - Slovakien

I. Förteckningar och register över sakkunniga

Det finns en officiell förteckning/ett register över sakkunniga i Slovakien. [Förteckningen över sakkunniga](#) finns tillgänglig för allmänheten online.

Justitieministeriet sköter registret över sakkunniga.

För att tas upp på förteckningen måste sakkunniga uppfylla följande krav:

Full rättskapacitet.

Utdrag från belastningsregistret som visar att personen inte har dömts för något brott.

Motsvarande utbildning (akademisk examen, om möjligt).

Särskilda kortare kurser inriktade på rättsliga bestämmelser som reglerar yrket som rättsligt sakkunnig.

Minst sju års erfarenhet inom det berörda sakområdet (efter avlagd examen).

Särskilt prov som anordnas av justitieministeriet eller en delegerad enhet.

Särskilda längre kurser inriktade på rättsliga bestämmelser som reglerar yrket som rättsligt sakkunnig och för relevant avdelning eller underavdelning på förteckningen (krävs endast för vissa avdelningar och underavdelningar).

Nödvändig utrustning.

Inte ha strukits från förteckningen under de senaste tre åren på grund av förvaltningsrättsliga överträdelse som rättsligt sakkunnig och inte omfattas av ett förbud på grund av förvaltningsrättsliga överträdelse som rättsligt sakkunnig.

Avlagd ed som rättsligt sakkunnig.

Sakkunniga måste avlägga en ed för att bli registrerade och måste ansöka om att upptas i förteckningen. Om en person uppfyller de rättsliga kraven måste justitieministeriet ta upp honom eller henne i förteckningen.

Justitieministeriet får stryka den sakkunniga från förteckningen

på skriftlig begäran av den sakkunniga,

om personen inte längre uppfyller de krav som anges ovan,

som en disciplinär påföljd,

om personen bedriver verksamhet utan ansvarsförsäkring,

om personen inte godkänns vid kontroll av yrkesmässig kompetens.

Förteckningen över sakkunniga uppdateras ständigt av justitieministeriet.

Du kan hitta sakkunniga med hjälp av [sökverktyget](#). Sökverktyget omfattar alla sakkunniga. Sakkunniga förtecknas utifrån sitt fackområde och fackområden listas i registret.

II. Sakkunnigas kvalifikationer

Sakkunniga måste ha en viss utbildningsnivå inom sitt fackområde för att registreras som sådan. Sakkunniga behöver inte vara medlemmar i en yrkesorganisation. Däremot måste de regelbundet förbättra sin kompetens. Det finns specialiserade institut för sakkunniga som har rätt att anordna yrkesmässig fortbildning.

III. Sakkunnigas arvode

En sakkunnig kan komma överens med avtalsslutande enhet (som inte är en domstol eller annan offentlig myndighet) om avtalsenlig ersättning eller ett belopp för den sakkunnigas arbete. Om de inte kommer överens har den sakkunniga rätt till en arvodestaxa, ersättning för utlägg och för förlorad tid.

Arvodestaxan för sakkunniga beräknas baserat på tid, per andel eller som en fast avgift.

Sakkunniga som förordnas av domstol kan få förskottsbetalning. I tvistemål betalar parterna sakkunnigas avgifter; i brottmål betalas de av staten.

IV. Sakkunnigas ansvarsskyldighet

I Slovakien finns det en särskild bestämmelse om sakkunnigas ansvarsskyldighet. I lag nr 382/2004 i dess senaste lydelse regleras ett flertal administrativa överträdelser.

Sakkunniga måste ha en yrkesansvarsförsäkring. En sådan försäkring omfattar inte den sakkunnigas ansvar för anvisningar som han eller hon ger i andra medlemsstater.

Sakkunnigas ansvarsskyldighet har ett tak på 33 193 euro.

V. Ytterligare information om sakkunnigförfaranden

De viktigaste rättsliga bestämmelserna som rör rättslig sakkunskap i Slovakien finns i lag nr 382/2004 i dess senaste lydelse, förordning nr 228/2018, civilprocesslagen, straffprocesslagen och förvaltningsprocesslagen.

De allmänna reglerna om förordnande av sakkunniga i civilrättsliga, straffrättsliga och förvaltningsrättsliga domstolsförfaranden är likartade.

I Slovakiens rättssystem skiljer man inte mellan sakkunnigvittnen, tekniska sakkunniga, rättsliga sakkunniga eller andra sakkunniga. Det totala antalet registrerade sakkunniga är ungefär 3 000.

Förordnande av sakkunniga

Sakkunniga kan förordnas av en domstol eller annan offentlig myndighet. Sakkunniga kan förordnas för förberedande förhandlingar och förfaranden inför rättegång. I förundersökningar inför brottmålsprocesser kan sakkunniga förordnas av polis eller åklagare.

Någon skillnad finns inte mellan att förordna sakkunniga för civilrättsliga, straffrättsliga eller förvaltningsrättsliga förfaranden. Sakkunniga som förordnats av domstol är enligt lag skyldiga att anmäla eventuell intressekonflikt. Domstolen använder ett register eller en förteckning över sakkunniga när de förordnar sakkunniga. En sakkunnig från förteckningen kan förordnas av domstolen eller väljas av en av parterna. Domstolen kan förordna en tillfällig rättslig sakkunnig om ingen rättslig sakkunnig finns upptagen i förteckningen eller om ingen registrerad rättslig sakkunnig kan åta sig uppdraget.

Förfarande

Tvistemål

Sakkunniga korsförhörs normalt under rättegången. Domstolen är inte bunden av sakkunnigutlåtandet. Sakkunnigutlåtandet har samma vikt som övriga bevis och ska utvärderas fritt av domaren i förhållande till övriga bevis.

Något förfarande finns inte för att låta sakkunniga träffa varandra före rättegången eller korsförhöras före rättegången för att avgränsa frågeställningar och för att domstolen ska förstå meningsskiljaktigheterna.

På begäran av domstolen är parterna skyldiga att samarbeta med den sakkunniga för att samla in material eller uppgifter.

1. Sakkunnigutlåtande

Sakkunnigutlåtandet ska struktureras enligt följande:

Titelsida.

Inledning.

Rapport.

Slutsats.

Bilagor.

Sakkunnigklausul.

Sakkunniga är inte skyldiga att tillhandahålla ett preliminärt utlåtande. De måste inte heller ta hänsyn till parternas argument i utlåtandet.

Domstolen kan besluta att den sakkunniga ska utfärda ytterligare ett utlåtande. Sakkunniga avger skriftliga eller muntliga utlåtanden.

2. Domstolsförhandling

Sakkunniga måste närvara vid förberedande förhandlingar. De måste även närvara vid huvudförhandlingen för att besvara domstolens och parternas frågor, och korsförhörs normalt under rättegången.

Den information som presenteras här samlades in inom ramen för projektet "Hitta en sakkunnig" och kommer från de kontakter i varje land som valts ut av European Expertise & Experts Institute (EEEI).

Senaste uppdatering: 05/10/2023

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Hitta en sakkunnig - Sverige

I. Förteckningar och register över sakkunniga

I Sverige finns det inte några register eller förteckningar över sakkunniga, och inga planer på att införa sådana förteckningar.

II. Den sakkunniges kvalifikationer

Inte tillämpligt.

III. Sakkunnigas arvode

Inte tillämpligt.

IV. Sakkunnigas ansvarsskyldighet

Inte tillämpligt.

V. Ytterligare information om sakkunnigförfaranden

1. Utnämning av sakkunniga

a) Domstolssakkunnig

Det är ovanligt att domstolen själv förordnar en sakkunnig i en rättsprocess.

b) Partssakkunniga

I Sverige anlitas sakkunniga i rättsprocesser vanligtvis av en av parterna i en rättegång, vilket innebär att de sakkunniga omfattas av samma regler som vittnen (sakkunnigvittne).

2. Förfarande

Den svenska rättstraditionen grundas på fri bevisföring, dvs. att den bevisning som har lagts fram inte får avvisas enbart på processuella grunder. Vilket bevisvärde ett sakkunnigvittnes bevisning har grundas därför på slutsatserna och vittnesmålet i det enskilda fallet. Domstolen bestämmer vilket bevisvärde utsagan har och det är upp till parterna att fastställa vittnets trovärdighet och kompetens (via förhör och korsförhör).

Den svenska civilprocesslagen och dess bevisregler grundas generellt på omedelbarhetsprincipen, principen om koncentrerade processer och principen om muntlig bevisning.

En vittnesutsaga har högst bevisvärde när det finns en begränsad risk för missförstånd, vilket är fallet när vittnet närvarar personligen. Då är det lättare för domstolen att bedöma utsagans tillförlitlighet och trovärdighet. I vissa avseenden säkerställer denna regel dessutom parternas rätt till korsförhör (upprätthåller principen om jämlikhet i medel).

Till följd av dessa principer läggs bevisningen nästan alltid fram för domstolen vid huvudförhandlingen. Vittnesutsagor måste därför avges till domstolen direkt och muntligen. Skriftliga utsagor/edsvurna utsagor/videoförhör godtas vanligtvis inte som ersättning för en utsaga som lämnas personligen (med undantag för videoinspelningar av förhör med barn).

Sedan 2008 tillåts vittnesutsagor utanför huvudförhandlingen och användningen av telefon- och videoförhör vid huvudförhandlingen i högre utsträckning. Videokonferens – vanligtvis i ett konferensrum på en domstol i den domkrets där vittnet har sin hemvist – anses i regel kunna likställas med att närvara personligen i rättssalen.

I praktiken tillämpas förbudet mot edsvurna utsagor inte på läkarintyg och intyg som utfärdas av statstjänstemän eller statsanställda. Det beror dock alltid på det enskilda fallet och den tillgängliga bevisningen.

Användningen av sakkunniga regleras av rättegångsbalken, som finns tillgänglig på

 [rättegångsbalken \(1942:740\)](#)

 [rättegångsbalken \(1998:000\)](#) (kapitel 40, s. 215., inte uppdaterad)

Den information som presenteras här samlades in inom ramen för projektet "Hitta en sakkunnig" och kommer från de kontakter i varje land som valts ut av European Expertise & Experts Institute (EEEI).

Senaste uppdatering: 22/09/2020

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.